

Parlament České republiky

Kancelář Poslanecké sněmovny

Parlamentní institut

PRÁVNÍ ÚPRAVA STŘETU ZÁJMŮ POSLANCŮ A DALŠÍCH VEŘEJNÝCH ČINITELŮ

SROVNÁVACÍ STUDIE PRÁVNÍCH ÚPRAV VYBRANÝCH EVROPSKÝCH STÁTŮ

Informační podklad č.1.159

Zpracoval:
Mgr. Medková Eva
PhDr. Petr Kolář, Ph.D.
JUDr. Jindřiška Syllová, CSc.

Duben 2005

OBSAH:

2 ÚVOD	3
1/ BELGIE	4
2/ BULHARSKO	6
3/ DÁNSKO	7
4/ ESTONSKO	8
5/ FINSKO	11
6/ FRANCIE	12
7/ CHORVATSKO	14
8/ IRSKO	15
9/ LITVA	17
10/ LOTYŠSKO	18
11/ NĚMECKO	20
13/ POLSKO	21
15/ NIZOZEMÍ	22
14/ PORTUGALSKO	22
15/ RAKOUSKO	23
16/ SLOVENSKO	24
17/ ŠPANĚLSKO	27
18/ ŠVÉDSKO	27
19/ ŠVÝCARSKO	28
21/ VELKÁ BRITÁNIE	29
POUŽITÉ PRAMENY A LITERATURA:	42

ÚVOD

Počátek trendu právních úprav podávání prohlášení o střetu zájmů můžeme najít na přelomu 80. a 90. let minulého století. Je úzce spojen s narůstajícími hlasy volajícími po vyšších morálních standardech a po větší transparentnosti v politických a v jiných veřejných funkcích. Tradiční instituty, jakými je např. právní úprava neslučitelnosti či financování politických stran, se ukázaly býti nedostatečnými.

Mnohdy prohlášení o střetu zájmů podávají jen členové parlamentu, příp. prezident, ministři a jiní vysocí státní funkcionáři, stále více se však setkáváme s úsilím zákonodárce okruh osob povinných podat prohlášení rozšiřovat (což je patrné zejména v nově vznikajících právních úpravách zemí střední a východní Evropy).

V právních předpisech vztahujících se k podávání prohlášení lze vysledovat v podstatě tři základní proudy (trendy), které se s určitými modifikacemi uplatňují zhruba ve třiceti zemích světa. Prvním a nejstarším z nich je proud britský. Kromě Velké Británie se uplatňuje např. i v Austrálii, Irsku, Německu, či Portugalsku. Dalším je proud francouzský, ve kterém se často vedle prohlášení o majetku podává i prohlášení o činnostech a který zahrnuje kromě Francie např. i nové demokracie ve střední Evropě či Japonsko, Alžírsko nebo Venezuelu. Posledním z nich je proud nordický, který je kromě skandinávských zemí zastoupen i v Nizozemsku.

V rámci zemí britského a nordického proudu je tradičně větší důraz kladen na uvádění takových finančních a ekonomických vazeb, které by mohly mít vliv na nezávislost deklaranta při výkonu jeho funkce. Naopak právní úpravy zemí trendu francouzského kladou větší důraz na předcházení nezákonného shromažďování majetku, vyžadují uvádění podrobnějších údajů a často do prohlášení zahrnují i finanční a ekonomické vazby deklarantova blízkého okolí. Prohlášení je v prvně zmiňovaných zemích často prohlášením o zájmech a nikoli prohlášením o majetku, jak je tomu v trendu francouzském (kde je zvykem vedle prohlášení o majetku podávat i prohlášení o činnostech).

Prohlášení se většinou podává písemně na počátku funkčního období, často bývá v průběhu výkonu funkce obnovováno a není výjimkou ani jeho opětovné podávání po jeho skončení.

Takřka ve všech zemích, kde je podávání prohlášení formalizováno existuje jejich registr. Prohlášení je možné podávat k různým osobám a institucím (jako je předseda sněmovny, určitý parlamentní výbor, specializovaná instituce apod.).

Informace v prohlášení uvedené jsou v mnoha zemích (např. Francie, Polsko) důvěrné a jejich zveřejňování je s ohledem na respektování práva na soukromí deklarantů velmi omezené. V jiných zemích (např. Švédsko, Finsko) je však upřednostňován zájem veřejnosti na přístup k těmto informacím a prohlášení (nebo jejich části) jsou pak často publikována v úředních listech nebo jsou komukoliv přístupná na internetu.

Na rozdíl od více, či méně přísných právních úprav francouzského a britského trendu (od trestněprávních sankcí a ztráty mandátu po placení pokut či nevyplácení mzdy), v nordickém trendu není podávání prohlášení povinné a tedy takřka ani neexistuje možnost, jak sankcionovat jeho nepodání či podání zkreslené.

1/ BELGIE

V Belgii neexistuje zvláštní zákon, který by sám uceleně řešil problematiku střetu zájmů a podávání prohlášení o nich. Případy inkompatibility stanoví několik právních předpisů. Oblast podávání majetkových a jiných přiznání veřejnými funkcionáři upravuje velmi obecně Jednací řád Poslanecké sněmovny z 2. října 2003, který odkazuje na zvláštní zákon, kterým je zákon z 2. května 1995 týkající se povinnosti podat seznam vykonávaných mandátů, funkcí a profesí a povinnosti podat prohlášení o majetku. Tento zákon provádí zákon z 26. června 2004. Jsou zde podrobněji upraveny náležitosti prohlášení, procedura administrativního postupu při přijímání prohlášení i postup kontroly odevzdávání prohlášení a jejich obsahu.

I. Prohlášení o činnosti

A. Osobní působnost

Zákon z 2. května se vztahuje na:

- ministry, státní tajemníky a vládní komisaře,
- členy Poslanecké sněmovny a Senátu,
- členy vlády Německého společenství,
- členy rady Německého společenství,
- belgické poslance Evropského parlamentu,
- guvernéry provincií,
- členy stálých delegací,
- starosty, radní a předsedy místních center sociální pomoci,
- členy správních rad a řídicích výborů spolupráce mezi obcemi a spolupráce mezi kraji,
- vedoucí ministerstev a federálních orgánů veřejné správy a některých organizací veřejného zájmu,
- úředníky ministerstva Německého společenství v akciových společnostech veřejného práva, bankovních holdingů veřejného práva a veřejných peněžních ústavů,
- členy regentské rady a kolegia komisařů Belgické národní banky, členy správních výborů Národního úřadu sociálního zabezpečení a členy valné hromady Národního institutu pojištění nemoci a invalidity,
- vedoucí kabinetu, zástupce vedoucích kabinetu a vedoucí orgánů správy členů federální vlády.

B. Forma, obsah a lhůty pro podání prohlášení

Osoby, které během jednoho roku zastávají některou z výše uvedených funkcí či mandátů, musí uložit do 1. dubna následujícího roku ručně psané, přesné a nezkrácené čestné prohlášení.

V tomto prohlášení uvádějí jméno, příjmení, bydliště, datum a místo narození, všechny mandáty, vedoucí funkce nebo profese (dále jen funkce), ať je jejich povaha jakákoliv, které vykonávaly v průběhu minulého roku, ať ve veřejném sektoru nebo na účet jakékoliv fyzické či právnické osoby nebo na účet jakékoliv fakticky existující organizace či asociace založené v Belgii nebo v zahraničí. Dále musí být uvedeno datum započetí výkonu funkce a datum jeho

ukončení v tom rozsahu, v jakém funkci vykonávali v průběhu minulého roku. Pro každou funkci je nutno v prohlášení vyznačit, zda je placená či nikoliv. Prohlášení musí být datováno a podepsáno. Seznam funkcí je uveřejňován v Belgickém věstníku (*Moniteur Belge*), na což dohlíží Účetní dvůr.

C. Kontrolní orgán a sankce

Prohlášení se podává kanceláři Účetního dvora (*Cour des comptes*).

Účetnímu dvoru jsou v prvních dvou měsících kalendářního roku předány pověřenými osobami údaje o osobách povinných odevzdat prohlášení. Porušení povinnosti tyto údaje předat je sankcionováno pokutou (100 – 1000 €).

Účetní dvůr vyhotoví na konci dubna seznam povinných osob. Osoba, která se necítí být povinnou a je zahrnuta v seznamu, zašle Účetnímu dvoru své připomínky. Účetní dvůr je prošetří a nejpozději do 31. května informuje dotčenou osobu o tom, zda ji považuje za povinnou či nikoliv. Poté, na základě informací, které mu zaslaly pověřené osoby či na základě informací, které získal jinak, případně Účetní dvůr konstatuje, že seznam funkcí není kompletní. Povinnou osobu na tento fakt upozorní, a ta má možnost se vyjádřit.

Definitivní seznamy (seznam funkcí a seznam osob, které neodevzdaly prohlášení o činnosti nebo o majetku) vyhotoví Účetní dvůr nejpozději do 15. července. Oba seznamy jsou následně publikovány v Belgickém věstníku nejpozději do 15. srpna. Případné opravy v seznamech jsou možné i nadále.

Opomenutí vyhotovit prohlášení je sankcionováno pokutou od 100 do 1000 belgických franků¹ a seznam těch, kteří prohlášení neodevzdali, je publikován v Belgickém věstníku ve stejný okamžik, kdy je v něm uveřejněn seznam prohlášení.

Padělání či poskytnutí nepravdivých informací je sankcionováno podle čl. 194 trestního zákona: „*Každý funkcionář nebo veřejný úředník, který při výkonu svých funkcí spáchá padělání buď falešným podpisem nebo falšováním listin, písemností nebo podpisů nebo podvržením osob nebo písemnostmi vyhotovenými či vloženými do registrů či jiných veřejných listin po jejich zhotovení či uzavření, bude potrestán trestem odnětí svobody od deseti do patnácti let*“

II. Prohlášení o majetku

A. Osobní působnost

Viz osobní působnost prohlášení o činnosti.

B. Forma, obsah a lhůty pro podání prohlášení

V průběhu prvního měsíce, který následuje po jejich prvním nástupu do funkce nebo jejich první nominaci, musí povinné osoby odevzdat v uzavřené obálce přesné a nezkrácené čestné prohlášení o majetku. Majetkové poměry uvedené v prohlášení musí odpovídat dni nástupu do funkce. V prohlášení je nutno uvést jméno, příjmení, bydliště, místo a datum narození a funkce, pro které povinná osoba podléhá povinnosti podat prohlášení. Dále musí být v prohlášení kladen důraz na všechny pohledávky (jako jsou bankovní účty, akcie či závazky), na všechny nemovitosti i na hodnotné věci movité (jako jsou starožitnosti či umělecká díla). Prohlášení je

¹ ustanovení nebylo přímo novelizováno; přepočítací koeficient k 21. 4.2005: 1€=40,4 BEF

datované a podepsané. Na uzavřenou obálku je nutné vyznačit, že se jedná o prohlášení o majetku, jméno, příjmení a bydliště deklaranta.

Dále je nutné vyhotovit stejným způsobem druhé prohlášení o majetku ve lhůtě maximálně jeden měsíc po podání demise nebo jeden měsíc po vypršení mandátu či skončení funkčního období. V tomto případě jsou majetkové poměry v prohlášení uváděny ke dni skončení mandátu nebo funkčního období.

Pokud jsou povinné osoby jmenovány na neurčité období nebo na období přesahující šest let, jsou povinny uložit nové prohlášení o majetku po pěti letech od jejich jmenování, a to nejpozději ve lhůtě jednoho měsíce po skončení pětiletého období. Majetkové poměry v tomto prohlášení mají odpovídat dni, kterým končí uvedená pětiletá perioda.

Účetní dvůr ručí za absolutní důvěrnost dokumentů a musí je uchovávat v uzavřené obálce. Zaměstnanci Účetního dvora jsou v souladu s čl. 458 trestního zákona vázáni povinností služebního tajemství. Jediný, kdo je oprávněn nahlížet do prohlášení, je vyšetřovací soudce v rámci trestního stíhání povinné osoby, které má vazbu na výkon jejího mandátu nebo její funkce.

C. Kontrolní orgán a sankce

Viz kontrolní orgán a sankce u prohlášení o činnosti.

III. Poznámky

Pozn.1.: Uchování prohlášení o majetku

Prohlášení o majetku se vrací povinným osobám po uplynutí lhůty pěti let, která začíná běžet od ukončení posledního z mandátů či poslední z funkcí, na které se povinnost podávat prohlášení o majetku vztahuje.

Prohlášení o majetku zesnulých osob se zničí ve lhůtě jednoho měsíce od data úmrtí.

Pozn. 2.: Přijímání prohlášení o majetku a prohlášení o činnosti

Povinné osoby mohou prohlášení zaslat doporučeným dopisem nebo osobně či prostřednictvím zmocněnce přímo předat pověřenému pracovníku Účetního dvora.

2/ BULHARSKO

Otázka střetu zájmů poslanců Národního shromáždění je upravena v Ústavě Bulharské republiky a v Jednácím a organizačním řádu Národního shromáždění. V Bulharsku existuje i zvláštní zákon upravující podávání prohlášení o majetku osob zastávajících vysoké ústavní funkce z 9. května 2000. Vztahuje se např. na prezidenta republiky, ministry, členy Parlamentu, soudce Ústavního soudu, soudce Nejvyššího kasačního soudu, státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství, guvernéry regionů či členy Rady na ochranu hospodářské soutěže.

Do veřejného seznamu vedeného předsedou Kontrolního úřadu na předepsaném formuláři funkcionáři přiznávají, nejprve při nástupu do funkce a poté každoročně a při odchodu z funkce,

majetek a příjmy své i svých manželů a nepnoletých dětí. Co se rozumí příjmy a majetkem je upraveno v poměrně podrobném výčtu (např. nemovitosti, obchodní podíly či dopravní prostředky).

Do veřejného seznamu mají přístup orgány oprávněné k tomu na základě zvláštních zákonů, vedoucí úřadů, ve kterých příslušné povinné osoby své funkce vykonávají a šéfredaktoři sdělovacích prostředků.

3/ DÁNSKO

Jediná právní úprava je obsažena v pravidlech přijatých parlamentním Výborem pro jednací řád 18. května 1994, které byly novelizovány dne 13. prosince 2001.

A. Osobní působnost

Kromě členů parlamentu (*Folketing*) se úprava obsažená v pravidlech vztahuje i na členy vlády, kteří jeho členy nejsou.

B. Forma, obsah a lhůty podání zpráv

Podání zprávy o činnostech a finančních zájmech je pro členy parlamentu dobrovolné. Pokud se jí však rozhodnou podat, musí postupovat v souladu s níže uvedenými pravidly a jsou tedy povinni uvést v ní vše, co je třeba k tomu aby byla úplná.

Ve zprávě se uvádí:

- členství ve statutárních orgánech soukromých a veřejných společností (zaznamenává se zastávaná pozice a jméno příslušné společnosti),
- funkce a další činnosti, které jsou vykonávány za úplatu vedle funkce člena parlamentu (uvádí se pozice a jméno zaměstnavatele, resp. klienta),
- výdělečné činnosti vykonávané samostatně vedle funkce člena parlamentu (uvádí se druh činnosti),
- tuzemské společnosti, organizace, instituce nebo jednotlivci poskytující členovi parlamentu finanční dary, včetně hmotných výhod, administrativních služeb apod., s výjimkou fondů zpřístupněných parlamentem nebo politickou stranou (zaznamenává se jméno a typ daru),
- dary od tuzemských dárců, pokud hodnota daru od jednotlivého dárcce přesahuje 2.000 dánských korun² a pokud má spojitost s výkonem funkce člena parlamentu (zaznamenává se jméno dárcce, druh daru a doba, kdy došlo k jeho darování),
- zahraniční cesty a návštěvy pokud nejsou jejich náklady plně hrazeny státními fondy, politickou stranou, jejímž je člen parlamentu členem nebo pokud je nehradí sám a pokud má návštěva či cesta spojitost s jeho členstvím v parlamentu (uvádí se jméno dárcce, doba cesty a jméno navštívené země, resp. zemí),

---

² měnový kurz k 25.4.2005: 1DKK=4,1CZK

- jakákoliv finanční částka, finanční výhoda, dar apod. získané od veřejných úřadů, organizací nebo jednotlivců z cizích zemí, pokud jejich hodnota výrazně přesahuje 2000 dánských korun a pokud takové platby mají spojitost s členstvím v parlamentu (uvádí se jméno dárce, druh platby a doba platby),
- zájmy ve společnostech, jejichž hodnota zřetelně přesahuje 50 000 dánských korun (uvádí se jméno společnosti, resp. společností),
- dohody finanční povahy s dřívějšími zaměstnavateli, včetně dohod týkajících se pokračování výplat mzdy či zachování zaměstnaneckých výhod, penzijních práv atd. po dobu členství v parlamentu (uvádí se druh dohody a jméno zaměstnavatele),
- dohody týkající se zaměstnání apod. uzavřené s budoucími zaměstnavateli a to i když člen parlamentu nezačne vykonávat zaměstnání do té doby než ukončí své členství v parlamentu (uvádí se druh dohody a jméno zaměstnavatele).

V prohlášení není nutné uvádět finanční částku a hodnotu finančních zájmů či částku získanou za výkon činností. Zpráva se podává na stanoveném formuláři úředníkovi jmenovanému předsednictvem parlamentu ve lhůtě jednoho měsíce od zahájení zasedání nově zvoleného parlamentu (ale také např. ve lhůtě jednoho měsíce od doby, kdy se náhradníci poslanců ujali své funkce). Pokud po podání zprávy dojde ke změně v uvedených skutečnostech, je třeba uvedenou změnu zaregistrovat, a to ve lhůtě jednoho měsíce od doby, kdy se s ní bylo možné seznámit.

Ve lhůtě dvaceti pracovních dnů po vypršení lhůty pro podávání prohlášení následující po volbách do parlamentu (deset pracovních dnů po vypršení lhůty pro podávání informací o změnách v prohlášení) je nutné, aby byla prohlášení přístupná široké veřejnosti. Ke zveřejnění se však vyžaduje písemný souhlas člena parlamentu, který je nutné každoročně obnovit.

C. Kontrolní orgán a sankce

Vzhledem k dobrovolnosti podávání zpráv není v Dánsku stanoven žádný kontrolní orgán ani sankční systém.

4/ ESTONSKO

Problematika podávání prohlášení o střetu zájmů je upravena zejména v antikorupčním zákoně z 27. ledna 1999.

A. Osobní působnost

Zákon se vztahuje na vykonavatele veřejných funkcí, ať už státních nebo územních samosprávných celků nebo státní zaměstnance vykonávající svoji úřední činnost.

Za veřejné funkcionáře zákon považuje:

- členy Parlamentu,
- prezidenta republiky,
- členy vlády,

- předsedu a soudce Nejvyššího soudu,
- předsedu a členy Bankovní rady, prezidenta Národní banky,
- vrchního velitele obranných sil,
- generálního kontrolora a nejvyšší kontrolory Nejvyššího kontrolního úřadu,
- předsedu legislativní rady,
- vedoucí zahraničních misí v Estonsku,
- státní tajemníky,
- guvernéry krajů,
- nejvyššího státního zástupce a státní zástupce,
- soudce správních, krajských, městských a obvodních soudů,
- předsedu a členy obecních a městských rad,
- starosty obcí a měst, členy obecních a městských výkonných orgánů,
- starosty obecních a městských částí, členy správních rad obecních a městských částí,
- notáře,
- policisty,
- soudní vykonavatele, vězeňské dozorce a probační úředníky,
- důstojníky obranných sil, funkcionáře obranných sil, funkcionáře pohraniční stráže, funkcionáře záchranné služby, funkcionáře Národního obranného svazu,
- velitele Národního obranného svazu a členy ústředního vedení a ústředního kontrolního výboru Národního obranného svazu, velitele generálního štábu a velitele strukturálních jednotek Národního obranného svazu, velitele jednotek a členy vedení kontrolních výborů Národního obranného svazu,
- členy řídicích a dozorčích rad společností s majetkovou účastí státu,
- členy řídicích a dozorčích rad společností s majetkovou účastí samosprávného celku,
- členy řídicích a dozorčích rad společností s majetkovou účastí právnických osob veřejného práva,
- členy řídicích a dozorčích rad právnických osob veřejného práva, prezidenta Estonské akademie věd, rektory veřejných vysokých škol, předsedu Estonské advokátní komory,
- vedoucí státních agentur spravovaných vládními agenturami,
- správce konkurzní podstaty, fyzické osoby, na něž byl v souladu se zákonem přenesen výkon veřejné správy nebo které jsou podle zákona nadány výkonnou pravomocí a členy řídicích orgánů právnických osob soukromého práva, na které byl přenesen výkon veřejné správy nebo které jsou nadány výkonnou pravomocí,
- ředitele a členy řídicích a dozorčích rad soukromoprávních nadací založených státem, územním samosprávným celkem nebo právnickou osobou veřejného práva,
- členy řídicích a dozorčích rad neziskových organizací, pokud jde o neziskovou organizaci, která byla založena státem, územním samosprávným celkem nebo právnickou osobou veřejného práva nebo za jeho/její účasti anebo pokud tak stanoví zákon upravující činnost neziskových organizací či stanoví neziskové společnosti.

B. Forma, obsah a lhůty pro podávání prohlášení

Osoby, na něž se zákon vztahuje, podávají na předepsaném formuláři prohlášení o hospodářských zájmech, ve kterém uvádějí následující informace o:

- nehmotném majetku,

- vozidlech evidovaných ve státním registru,
- vlastnictví akcií, jiných cenných papírů a podílů,
- dlužích a ručitelských závazcích bankám a jiným osobám, pokud dlužná částka přesahuje částku jejich mzdy vyplacené za období šesti měsíců nebo 50 000 estonských korun³ ročně v případě, že na jejich pozici není vyplácena mzda,
- ostatních majetkových závazcích, pokud hodnota dluhu nebo případného dlužného nároku, pokud dlužná částka přesahuje částku jejich mzdy vyplacené za období šesti měsíců nebo 50 000 estonských korun ročně, v případě, že na jejich pozici není vyplácena mzda,
- dalším příjmu (mzda a další odměna),
- bankovních účtech,
- zdanitelném příjmu ,
- příjmu z dividend.

Dále se v prohlášení uvádějí také všechny spoluvlastnické podíly.

Prohlášení se předávají určenému depozitáři, kterým je buďto jmenovaný úředník nebo výbor či kontrolní rada (např. pro členy Parlamentu a jiné vysoké státní funkcionáře je to výbor ustavený parlamentem). Depozitář organizuje shromažďování prohlášení, jejich prověřování, ukládání a zveřejňování.

Prohlášení se podává každoročně jeden měsíc po vypršení lhůty pro podání daňového přiznání nebo ve lhůtě jednoho měsíce poté, co začal veřejný činitel svoji funkci zastávat. Pokud se po tom, co veřejný činitel podal prohlášení, výrazně změní skladba nebo struktura jeho majetku (tzn. že dojde ke změně v rozsahu minimálně 30 % nebo 100 000 estonských korun), musí podat ve lhůtě jednoho měsíce poté, co ke změně došlo, nové prohlášení. Někteří činitelé předkládají prohlášení i ve lhůtě dvou let poté, co opustili své posty.

Prohlášení vysokých veřejných činitelů jsou zveřejňována (kromě některých osobních údajů a finančních údajů) v příloze úředního věstníku.

C. Kontrolní orgán a sankce

Kontrolu podaných prohlášení provádí depozitář, který je oprávněn kontrolovat správnost informací v něm obsažených. Může též provádět šetření, zda nedošlo v podaném prohlášení ke změnám. O každé provedené kontrole je depozitář povinen vyhotovit kontrolní zprávu.

Kdokoliv má údaje o tom, že funkcionář neuvedl své ekonomické zájmy a svou finanční situaci v prohlášení čestně a správně, může prohlášení napadnout tím, že předloží odůvodněnou žádost, aby byla jeho podezření ve lhůtě jednoho měsíce prošetřena. O výsledcích musí být informován. Pokud se podezření uvedená v žádosti ukáží alespoň zčásti jako důvodná, pak se jak prohlášení tak důkazy zveřejní v médiích.

Pokud veřejný činitel nepředloží prohlášení ve lhůtě k tomu určené a nemá k tomu dobré důvody (takovýmto důvodem je např. nemoc), dopustí se přestupku a může být potrestán

³ měnový kurz k 7.3.2005: 1CZK=1,9EEK

pokutou až 300 pokutových jednotek. Nepředložení prohlášení do konce lhůty je i porušením zaměstnaneckých povinností a je jednáním, za které bude funkcionář disciplinárně odpovědný. Mezi další přestupky patří poskytnutí nepravdivých informací tomu, kdo provádí kontrolu prohlášení a je pokutováno až 300 pokutovými jednotkami. Dále se trestá i porušení povinností vztahujících se ke shromažďování, ukládání a prověřování prohlášení tím, kdo je za jejich shromažďování, ukládání a prověřování odpovědný nebo nezákonné zveřejnění jejich obsahu. Při sankcionování těchto přestupků se postupuje podle obecné části trestního zákona a podle zákona přestupkového.

5/ FINSKO

A. Osobní působnost

Podávání zpráv o osobních zájmech je pro členy finského parlamentu dobrovolné, pro ministry povinné.

B. Forma, obsah a lhůty pro podání zpráv

Členové parlamentu jsou na počátku každého volebního období požádáni, aby na příslušném formuláři podali zprávu o činnostech, které vykonávají mimo svoji parlamentní funkci a o svých finančních závazcích.

Ministři jsou, v souladu s čl. 63 ústavy a čl. 29 jednacího řádu parlamentu povinni bezodkladně po tom, co byli jmenováni, podat parlamentu zprávu o svých obchodních aktivitách, obchodních podílech, jiném důležitém majetku, o jiných povinnostech, které mají mimo své ministerské funkce a také o jiných zájmech, které by mohly mít význam při výkonu funkce člena vlády. Tato povinnost je vymezena širěji a detailněji než zpráva podávaná dobrovolně poslanci.

C. Kontrolní orgán a sankce

Členové Parlamentu: Odpovědi ve formuláři nejsou nijak kontrolovány a jsou zaznamenány tak, jak byly členem Parlamentu uvedeny. To, že člen Parlamentu své osobní zájmy neuvedl, se vyznačí v úvodu formuláře. Odpovědi jsou každému přístupné na parlamentních internetových stránkách.

Ministři: O vládním sdělení, které obsahuje zprávu ministra, se vede debata na plenární schůzi parlamentu, nicméně parlament není oprávněn na podkladě tohoto sdělení přijmout jakékoli rozhodnutí. Informace, která se týká osobních zájmů ministrů, je publikována v parlamentních dokumentech a je též zpřístupněná na webových stránkách Parlamentu.

6/ FRANCIE

Francie je státem, který vymezuje zvláštní úpravu dvou druhů prohlášení. Jde o prohlášení o činnosti a o prohlášení o majetku. Jejich právní úprava je obsažena zejména ve volebním zákoně a v zákonech o finanční transparentnosti politického života č. 88-226 a 88-227 ve znění pozdějších předpisů.

I. Prohlášení o činnosti: čl. 151 volebního zákona

A. Osobní působnost

Povinnost podat toto prohlášení se vztahuje na poslance a senátory.

B. Forma, obsah a lhůty pro podání prohlášení

Poslanci Národního shromáždění jsou povinni ve lhůtě třiceti dnů od nástupu do funkce odevzdat přesné a nezkreslené prohlášení, které má obsahovat seznam činností, které poslanec vykonává profesně nebo ve veřejném zájmu a to i těch, které vykonává bezúplatně a kterým si přeje věnovat se i nadále. Poslanec může v tomto čestném prohlášení taktéž uvést, že žádnou takovou činnost nevykonává. Pokud v průběhu výkonu jeho mandátu dojde ve vykonávaných činnostech ke změně, je povinen formou čestného prohlášení údaje v původním prohlášení doplnit.

C. Kontrolní orgán a sankce

Prohlášení se odevzdává Kanceláři Národního shromáždění, která prošetří, zda jsou přiznané činnosti slučitelné se zastávaným mandátem. Pokud má Kancelář o slučitelnosti pochybnosti, zahájí řízení u Ústavního soudu (*Conseil Constitutionel*). Řízení může zahájit též ministr spravedlnosti nebo poslanec sám. Pokud Ústavní soud dospěje k závěru, že některá z vykonávaných činností není slučitelná s výkonem jeho mandátu, je poslanec ve lhůtě třiceti dnů povinen uvést své profesní poměry do souladu s rozhodnutím Ústavního soudu. Pokud tak neučiní, Ústavní soud ho po uplynutí této lhůty zbaví mandátu *ex offio*.

Poslanec, který nepodal čestné prohlášení nebo který nesplnil povinnosti stanovené volebním zákonem v oblasti střetu zájmů (čl.149 a 150), je *ex offio* zbaven mandátu. Zbavit mandátu jej může pouze Ústavní soud na žádost Kanceláře Národního shromáždění nebo ministra vnitra. Zbavení mandátu *ex offio* je co nejdříve oznámeno předsedovi Národního shromáždění. Nemá za následek nevolitelnost⁴.

II. Majetková prohlášení : volební zákon čl. 135-1,č. 135-2, zákony č. 88-226, 88-227

A. Osobní působnost

Povinnost podat majetkové prohlášení podle volebního zákona mají kromě poslanců i senátoři při obnovování třetiny senátu. Zákon č. 88-227 tuto povinnost ukládá i členům vlády, francouzským poslancům Evropského parlamentu, předsedům rady regionu, rady departementu,

⁴ Nevolitelnost je v souladu s čl. 128 volebního zákona sankcí v délce trvání jednoho roku.

prezidentům Mayotte nebo Saint-Pierre de Miquelon, předsedům Korsického shromáždění, předsedům výkonné rady Korsiky, předsedům zámořských územních shromáždění, předsedům Valné rady, voleným předsedům exekutivy zámořského území, starostům města, které má více než 30 000 obyvatel nebo voleným předsedům sdružení obcí, které je nadáno vlastním fiskálním systémem a jehož populace přesahuje 30 000 obyvatel.

B. Forma, obsah a lhůty pro podání prohlášení:

Poslanci Národního shromáždění jsou povinni ve lhůtě dvou měsíců po nástupu do funkce odevzdat Komisi pro finanční transparentnost politického života (*la Commission pour la transparence financière de la vie politique*) přesné a nezfalšované čestné prohlášení, které zahrnuje majetkové poměry poslance. Poslanec v něm uvádí jak majetek ve svém vlastnictví, tak i majetek, který mu náleží ve spoluvlastnictví či v rámci společného jmění manželů. Komise každému nově nastupujícímu poslanci poskytne formulář i rady, jak prohlášení vyplnit tak, aby bylo co nejpřesnější. Majetek se oceňuje ke dni sepsání prohlášení stejným způsobem, jaký je užíván u oceňování majetku pro účely poplatku z bezúplatného převodu majetku. V průběhu mandátu, pokaždé když to shledají potřebným, musí poslanci informovat Komisi i o podstatných změnách, které se jejich majetku dotýkají.

Další, po obsahové stránce stejné prohlášení se odevzdává Komisi pro finanční transparentnost politického života maximálně dva a minimálně jeden měsíc před vypršením poslaneckého mandátu. Toto prohlášení se také musí odevzdat ve lhůtě dvou měsíců od zániku funkce i v případě rozpuštění Národního shromáždění nebo v případě zániku poslaneckého mandátu z jiného důvodu než je úmrtí. Poslanec může k prohlášení také připojit své vyjádření týkající se majetkových změn. Po poslanci však není vyžadováno žádné nové prohlášení, pokud ve lhůtě maximálně šesti předcházejících měsíců už prohlášení o majetku podle čl. 135-1 volebního zákona nebo podle čl. 1 a 2 zákona č.88-227 odevzdal.

C. Kontrolní orgán a sankce

Za evidenci a prověrku prohlášení je odpovědná Komise pro transparentnost politického života (původně to byla kancelář Národního shromáždění). V souladu s čl. 135-2 volebního zákona nemohou být prohlášení poslanců, popř. poznámky k nim připojené, sdělovány, leda na výslovnou žádost poslance, popř. jeho právních nástupců či na žádost soudu v případě, že by jejich sdělení bylo nezbytné pro vyřešení soudního sporu či prospěšné při odhalování pravdy.

Minimálně jednou za tři roky Komise vyhotovuje zprávu (neuvádí v ní konkrétní jmenovité údaje týkající se majetkových poměrů poslanců) a publikuje ji v Úředním listu Francouzské republiky.

Pokud poslanec nedostojí své povinnosti vyhotovit a odevzdat Komisi některé z prohlášení o majetku, která předpokládá článek 135-1 volebního zákona (viz výše ad B.), Komise předá věc k projednání Kanceláři Národního shromáždění. Ta může věc předat Ústavnímu soudu. Ústavní soud je oprávněn vyslovit nevolitelnost a, pokud je to na místě, také zbavit poslance ex offo mandátu.

V případě, že Komise odhalí poté, co poslance vyzvala k vyjádření, změny v jeho majetkových poměrech, které nejsou náležitě vysvětleny, předloží věc státnímu zastupitelství.

7/ CHORVATSKO

Problematikou střetu zájmů se v Chorvatsku zabývá zákon č. 163/2003 (*Zakon o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti*)

A. Osobní působnost

Zákon se vztahuje na prezidenta Chorvatské republiky, členy Parlamentu, členy vlády, na náměstky ministrů, guvernéra, náměstka guvernéra a viceguvernéry Národní banky, nejvyššího státního finančního kontrolora a jeho náměstky, ombudsmana a jeho náměstky, tajemníky Parlamentu a vlády, tajemníky ministrů, vedoucí státních správních úřadů a jejich náměstky, hlavního státního pokladníka, hlavního inspektora a jeho náměstky, představené úřadů, ředitele orgánů, ředitelství a institucí jmenovaných vládou nebo Parlamentem a jejich náměstky, prefekty a viceprefekty územních celků, primátora města Záhřeb, prezidenta a náměstka prezidenta Chorvatského privatizačního fondu, ředitele a náměstky ředitele Chorvatského institutu důchodového pojištění, ředitele a náměstky ředitele Chorvatského fondu zdravotního pojištění (dále jen funkcionáři).

Zákon se na funkcionáře vztahuje nejen po dobu výkonu jejich funkce, ale i rok po jejím skončení.

B. Forma, obsah a lhůty pro podání zpráv

Návrh zákona upravuje podávání několika zpráv a ukládá funkcionářům i jiné, poměrně rozsáhlé informační povinnosti.

Veřejní činitelé jsou povinni ve lhůtě třiceti dnů od počátku výkonu jejich funkce podat zprávu, ve které uvedou informace týkající se jejich majetku, stálých či očekávaných příjmů a majetku jejich manželů a dětí, včetně budoucích příjmů, které při své běžné činnosti získají. Zpráva se podává na formuláři Komise pro řešení střetu zájmů (dále jen Komise). Dokud tuto zprávu veřejní činitelé neodevzdají, není jim vyplácen plat.

Netradičně je upraveno podávání zpráv o přijetí daru veřejným činitelem či na jeho účet. Darem se rozumí peníze, věci, práva, služby provedené bezúplatně či jakékoli jiné výhody funkcionáři poskytnuté či slíbené. O daru, jehož hodnota dosahuje maximálně průměrné měsíční mzdy v Chorvatské republice, je veřejný činitel povinen podat zprávu a může si jej i ponechat. Pokud však dar tuto hodnotu přesahuje, stává se majetkem Chorvatské republiky. Nedosahuje-li hodnota daru 500 Kuna⁵, může si jej funkcionář ponechat a není ani povinen o něm podat zprávu. Bez ohledu na hodnotu daru je však veřejný funkcionář povinen oznámit takový dar, který má peněžní povahu, nebo podobu cenin a drahých kovů. Ty se stávají majetkem Chorvatské republiky.

Dále jsou veřejní činitelé povinni informovat Komisi o jakémkoli příjmu, který získali vedle svého řádného platu, a to ve lhůtě 15 dnů od jeho získání. Podobně musejí veřejní činitelé oznamovat své příjmy plynoucí z vědecké, umělecké a kulturní činnosti.

⁵ měnový kurz k 26.4.2005: 1 HRK=4,1CZK

Veřejní činitelé nesmějí přijímat, až na některé výjimky (např. náhrada nákladů), žádné odměny či dary od cizího státu nebo zahraniční či mezinárodní organizace. Pokud přijmou povolenou odměnu či dar, musí o tom informovat Komisi. Veřejní činitelé informují Komisi i v případě, že na ně (na jejich nestrannost) byl při výkonu jejich veřejné funkce vyvíjen nátlak či jiný nedovolený vliv.

C. Kontrolní orgán a sankce

Kontrolním orgánem je Komise pro řešení střetu zájmů. Skládá se ze sedmi členů, kteří jsou voleni parlamentem na návrh vlády. Řízení před Komisí je možné zahájit na základě vnějšího podnětu či ex offio. Řízení se vede v souladu s komisí přijatými Pravidly vnitřní organizace a řízení. Před tím než uloží sankci, je Komise povinna funkcionáře, o kterém se šetření vede, vyslechnout.

Za porušení ustanovení zákona o střetu zájmů může Komise uložit sankci zadržetí části čistého měsíčního platu, důtku a povinnost zveřejnit rozhodnutí Komise na náklady veřejného činitele. Zvláštní ustanovení se vztahuje na sankcionování nesplnění povinností týkajících se zprávy o majetku podávané při nástupu do funkce, za které může Komise uložit sankci zadržetí části čistého měsíčního příjmu v rozmezí 1.000,- až 3.000,- Kuna. Peněžitou sankci lze však uplatňovat nejdéle po dobu tří měsíců a její celková hodnota nesmí přesáhnout 8.000,- Kuna.

8/ IRSKO

Problematika střetu zájmů a podávání prohlášení o nich je velmi podrobně upravena v zákonech týkajících se etických standardů ve veřejných úřadech z r. 1995 a 2001. Přiznávání politických darů nad určitou hodnotu je upraveno ve volebních zákonech.

A. Osobní působnost

Výše uvedená zákonná úprava se vztahuje na:

- poslance, senátory, předsedy obou komor parlamentu (*Oireachtas*),
- členy vlády a nejvyššího státního zástupce,
- na osoby zastávající některé vedoucí pozice ve státním či polostátním sektoru (např. předsedové orgánů místní správy, předsedové zdravotních komisí, ředitelé obchodních společností, v nichž je většinovým vlastníkem ministr vlády, ředitelé orgánu, organizace nebo skupiny založené na základě právního předpisu, ředitelé jakékoliv organizace, společnosti nebo skupiny ustavené vládou nebo jejím členem)
- vyhláškou ministerstva určené osoby zastávající některé pozice ve veřejných orgánech.
- Zaměstnance úřadu ombudsmana či komisaře pro ochranu dat, služebně nadřazené státní úředníky a odborné ministerské poradce, jejichž plat přesahuje určitou míru.

B. Forma, obsah a lhůty pro podání prohlášení

Poslanci a senátoři jsou povinni každoročně k 31. prosinci vyhotovit a odevzdat kancléři (*Clerk*) příslušné komory písemné prohlášení, v němž uvedou své tzv. registrované zájmy.

Těmi se zejména rozumí:

- placené živnosti, povolání, zaměstnání a jiné činnosti,
- podíly, cenné papíry, dluhopisy nebo jiné podobné investiční instrumenty v určité obchodní společnosti nebo podniku, pokud jejich celková hodnota přesahuje 10 000 irských liber⁶,
- zastávání funkce ředitele či stínového ředitele v jakékoliv společnosti,
- vlastnictví nemovitostí majících hodnotu přesahující 10 000 irských liber (včetně např. účasti na kupní smlouvě týkající se pozemků, bez ohledu na to, zda již byla část ceny uhrazena, či účasti na předkupním právu na koupi pozemku), nemusí však uvádět svůj vlastní soukromý dům či takový dům manžela (druha), včetně pozemků, které ho obvykle obklopují,
- získané dary (kromě darů poskytnutých z čistě osobních důvodů od příbuzných, přátel, manželů (druhů), kromě osobních darů v hodnotě do 500 irských liber a kromě některých dalších výjimek),
- poskytnutí cestovního vybavení, ubytování, stravy nebo zábavy zdarma nebo za nižší cenu, než je v obchodním styku běžné (kromě těch, které bylo poskytnuty v rámci státu, z důvodu výkonu funkce člena parlamentu, příbuznými apod.),
- za úplatu zastávaná pozice lobbyisty, konzultanta nebo poradce pro oblast politiky nebo věci veřejných,
- jakákoliv smlouva, která se týkala dodávky služeb nebo zboží ministru vlády nebo jinému veřejnému orgánu.

V rámci prohlášení neexistuje povinnost uvádět finanční částku nebo jinou peněžitou hodnotu jakéhokoliv vlastního zájmu či úplaty týkající se kterékoliv živnosti, povolání, zaměstnání či jiné činnosti. Pokud povinná osoba žádný z výše uvedených zájmů nemá, uvede to také v prohlášení. V případě, že později dojde ke změnám v původním prohlášení, musí poslanec nebo senátor vyhotovit prohlášení doplňující.

Předsedové nebo předsedové poslaneckých frakcí a předsedové výborů jsou povinni uvádět i takové registrované zájmy svého manžela či druha, svého potomka nebo jeho manžela (druha), které jim jsou známy a které by ho mohly při výkonu nebo v souvislosti s výkonem jeho funkce materiálně ovlivňovat.

Vedoucí kanceláří komor doručí kopii seznamu jim odevzdaných prohlášení Komisi pro veřejný úřad (*Public Office Commission*). Tento seznam je následně publikován v irské sbírce zákonů.

C. Kontrolní orgán a sankce

Prvním z kontrolních orgánů je Výbor pro zájmy členů (*The Committee on Member's Interest*) ustavený v obou komorách. Výbor je oprávněn zahájit na základě podnětu či na základě vlastního uvážení vyšetřování poslanců či senátorů za účelem zjištění, zda došlo k porušení ustanovení zákona vztahujícím se k prohlášení o registrovaných zájmech poslance či senátora, či vztahujícím se k prohlášení o zájmu v průběhu hlasování či projevu v rámci legislativních procedur. O provedeném vyšetřování Výbor sestaví zprávu a předloží ji vyšetřované osobě a

⁶ měnový kurz k 26.4.2005: 1IEP=38,5 CZK

tomu, kdo podal stížnost, pokud bylo vyšetřování zahájeno na základě stížnosti. V případě že Výbor došel k závěru, že k porušení zákona došlo, předloží zprávu také příslušné komoře.

Ve zprávě uvede, zda se vyšetřovaná osoba dopustila porušení zákona a zda porušování i nadále trvá. V případě, že dospěje k závěru, že k porušení zákona došlo, uvede, které kroky a v jaké lhůtě má vyšetřovaná osoba k napravení stavu vyvolanému porušením podniknout, zda bylo porušení spácháno z nedbalosti či úmyslně, zda šlo o porušení závažné či nikoli a zda vyšetřovaná osoba jednala v dobré víře, že je její jednání v souladu s pokyny Výborů. Kromě toho, že vedou vyšetřování, Výbory dávají poslancům a senátorům i rady ke správnému vyhotovení prohlášení.

Dalším z kontrolních orgánů je Komise pro veřejný úřad. Skládá se z vrchního finančního kontrolora, ombudsmana, předsedy poslanecké sněmovny a tajemníků obou komor parlamentu. Stejně jako Výbory i Komise, kromě toho, že vydává pokyny pro správné vyhotovení prohlášení, vede vyšetřování ohledně možného porušení povinností zákona o etice ve veřejných úřadech na základě stížnosti, kterou obdržela či na základě vlastního uvážení. Vlastní postup vyšetřování je obdobný postupu Výborů. Její pravomoci jsou však širší, neboť se může zabývat jakýmkoli porušením zákona.

Pokud je jednotlivým komorám předložena zpráva Výboru nebo Komise, je Výbor oprávněn podat komoře návrh, aby učinila některé z těchto opatření: 1/ konstatovala existenci takového chování, 2/ odsoudila takové chování či 3/ dočasně mu pozastavila služby komory.

9/ LITVA

A. Osobní působnost

Střet zájmů je v Litvě předmětem zákonné úpravy ze dne 7. února 1997, která se týká osob zastávajících některé vysoké funkce v ústředních i místních veřejných úřadech a také osob, které na tyto funkce kandidují.

Zákonná úprava se vztahuje i na státní zaměstnance všech úrovní ve smyslu úpravy zákona o státní službě a na další osoby, které v orgánech ústřední nebo místní správy, v orgánech soudních, v orgánech činných v trestním řízení nebo v orgánech státní kontroly či v orgánech dozorcích zastávají veřejnou funkci, nebo veřejný orgán navenek zastupují.

B. Forma, obsah a lhůty pro podání přiznání

Přiznání se podávají každoročně vždy k 1. březnu. Pokud se poté objeví některé nové informace, je nutné ve lhůtě dvou týdnů podat přiznání doplňující. Přiznání se podávají na určeném formuláři vedoucímu příslušného správního úřadu, ve kterém je povinná osoba zaměstnána. Některé kategorie osob je však podávají k jiným institucím (např. prezident republiky či vedoucí ústředních a místních správních orgánů podávají přiznání předsedovi Komise pro etiku na úřadech).

V přiznání se uvádí jak údaje týkající se deklaranta, tak jeho manžela. Uvedeny musejí být následující informace:

- souhrnné informace o majetku (movitém i nemovitém), penězích v hotovosti, cenných papírech, závazcích, příjmech a o částce uvedené v daňovém přiznání pro daňový úřad podle zákona o majetkovém přiznání a přiznání příjmů,
- po jednotlivých položkách rozepsané v zákoně vyjmenované údaje daňového přiznání o majetku a příjmech podaného daňovému úřadu (např. číselná označení a hodnoty akcií, dary, jejichž hodnota přesahuje 100 litů⁷),
- jméno podniku, jeho registrovanou adresu a druh podnikání, pokud je deklarant nebo jeho manžel jediným vlastníkem,
- údaje o závazcích k podnikům nebo zahraničním organizacím či vazbách na ně, členství a povinnosti v mezinárodních organizacích (kromě členství v politické straně),
- údaje o blízkých příbuzných a členech rodiny či jiných deklarantovi známých osobách, kteří by podle jeho názoru mohli být případně důvodem vzniku střetu zájmu vzhledem k funkci, kterou zastává a také údaje o tom, na základě čeho by případný střet zájmů mohl vzniknout.

Některá přiznání (např. prezidenta republiky, členů parlamentu, předsedy nejvyššího soudu, generálního policejního komisaře, starostů měst) se každoročně zveřejňují v Úředním věstníku.

C. Kontrolní orgán a sankce

V případě, že je to nezbytné, je pravdivost některých informací uvedených v přiznání oprávněn kontrolovat daňový úřad (na základě návrhu osoby, které se přiznání podává) nebo přímo tato osoba, jíž se přiznání podává.

10/ LOTYŠSKO

V Lotyšské republice byl v roce 2002 přijat zvláštní zákon, který upravuje střet zájmů veřejných činitelů a její prevenci,

A. Osobní působnost

Zákon se vztahuje na následující veřejné činitele:

- prezident republiky,
- poslanci
- předseda a ostatní členové vlády
- vedoucí Kanceláře prezidenta republiky a jeho náměstký, předsedu Kanceláře Sněmu a jeho náměstký,
- poradce prezidenta republiky i poradce, tajemníky a vedoucí úřadu předsedy vlády, úřadu místopředsedy vlády, ministra pro zvláštní úkoly a státního ministra,
- guvernéra litevské národní banky, jeho náměstký a členy Bankovní rady,
- generálního kontrolora, členy rady Státního kontrolního úřadu,

---

⁷ měnový kurz k 27.4.2005: 8,1LTL=1CZK

- předsedu Ústřední volební komise, jeho náměstký a tajemníka Ústřední volební komise,
- ředitele Úřadu na ochranu ústavního systému a jeho náměstký,
- vedoucího Úřadu pro prevenci a boj s korupcí a jeho náměstký,
- ředitele Prevence praní špinavých peněz a jeho náměstký,
- ředitele Národního úřadu lidských práv a jeho zástupce,
- členy Rady pro rozhlasové a televizní vysílání, členy Rady Komise veřejných služeb a členy Rady pro finance a kapitálový trh,
- předsedy městských (obecních a okresních) rad samosprávných celků,
- radní městských (obecních a okresních) rad samosprávných celků,
- vedoucí státních nebo samosprávných institucí a jejich náměstký,
- zaměstnance v obecné i specializované státní službě,
- členy rad nebo představenstev kapitálových společností, ve kterých má stát nebo samosprávný celek podíl vyšší než 50 %,
- členy rad a představenstev kapitálových společností, jejichž zřizovatelem je stát nebo samosprávný celek,
- správce státního kapitálového podílu nebo kapitálového podílu samosprávného celku a jimi zmocněné osoby,
- soudce, státní zástupce, notáře a správce vázané přísahou
- profesionální vojáky a zaměstnance Národních ozbrojených sil.

Za veřejné funkcionáře se považují i osoby, které jsou v rámci výkonu své funkce ve státních úřadech nebo úřadech samosprávy oprávněni vydávat administrativní akty, vykonávat kontrolní nebo vyšetřovací funkce či ukládat sankce těm, kteří nejsou pod jejich přímou či nepřímou kontrolou anebo jsou oprávněni zacházet s majetkem státu nebo samosprávného celku.

B. Forma, obsah a lhůty pro podání zpráv

Veřejní funkcionáři podávají v průběhu své funkce několik prohlášení v různých lhůtách.

Ve všech prohlášeních, které je veřejný funkcionář povinen podávat, se uvádějí tyto údaje:

- jméno, příjmení, osobní identifikační číslo a místo bydliště, stejné údaje uvádějí i pro manžela či druha, rodiče, sourozence a děti,
- funkce veřejného činitele
- informace o jiných funkcích, které zastává a informace o smluvním či povoleném výkonu pracovní činnosti,
- informace o nemovitém majetku v jeho vlastnictví či v jeho držbě,
- informace o tom, že je soukromým podnikatelem, o obchodních společnostech, v nichž je společníkem nebo spoluvlastníkem i informace o svých cenných papírech
- informace o svých dopravních prostředcích, jejichž je vlastníkem či držitelem,
- informace o hotovostních a bezhotovostních úsporách pokud jejich částka přesahuje dvacetinásobek minimální měsíční mzdy,
- informace o jakémkoliv příjmu za období, za něž se prohlášení podává,
- informace o jakékoli transakci, jejíž hodnota přesáhla dvacetinásobek minimální měsíční mzdy a o jejich smluvních stranách,

- informace o hodnotě svých závazků, pokud přesahují dvacetinásobek minimální měsíční mzdy a o příslušném dlužníku či věřiteli,
- informace o poskytnutých půjčkách, pokud jejich celková hodnota přesahuje dvacetinásobek průměrné měsíční mzdy a
- jakoukoliv další informaci, kterou si přeje v prohlášení výslovně uvést.

První prohlášení veřejní činitelé odevzdávají ve lhůtě jednoho měsíce ode dne, ve kterém bylo rozhodnuto o jejich jmenování do funkce, o jejich volbě či o jejich schválení ve funkci nebo ode dne, kdy se funkční období členů Sejmu a členů samosprávných městských, obecních a okresních rad dostalo do souladu s právem.

Další prohlášení podávají jednak pro aktuální rok vždy k 1. dubnu, a pokud zastávali veřejný úřad po dobu delší tří měsíců, také po skončení výkonu veřejné funkce ve lhůtě 15 dnů od jejího skončení. Prezident republiky, členové Sejmu, předseda vlády, předsedové samosprávných městských rad a někteří další veřejní činitelé podávají prohlášení i poté, co skončil výkon jejich povinností plynoucí z jimi zastávané veřejné funkce, a to ve lhůtě 24 měsíců po skončení výkonu těchto povinností.

Většina veřejných činitelů odevzdává prohlášení Úřadu pro prevenci a boj s korupcí (s výjimkou těch, kteří pracují ve státních bezpečnostních úřadech a kteří svá prohlášení odevzdávají Úřadu pro ochranu ústavního systému).

Prohlášení jsou přístupná veřejnosti (kromě částí, ve kterých jsou informace o osobním identifikačním čísle a o bydlišti veřejného činitele, jeho příbuzných a jiných osob uvedených v prohlášení a o smluvních stranách).

C. Kontrolní orgán a sankce

Orgánem, který má pravomoc přezkoumávat prohlášení a sankcionovat jejich nedostatky, je pro většinu povinných osob Úřad pro prevenci a boj s korupcí. Kontroluje mj., zda byla prohlášení předložena v předepsaných lhůtách, zda jsou správně a kompletně vyplněna a zda údaje v nich obsažené nesvědčí o porušení omezení, která se vztahují na veřejné činitele. Při provádění šetření je oprávněn si vyžádat dokumenty a vysvětlení od veřejných činitelů i od třetích osob. Zvláštní prováděcí předpis upřesňuje kontrolní postup Úřadu pro prevenci a boj s korupcí i ukládání sankcí.

11/ NĚMECKO

A. Osobní působnost

Vedle ústavy a zákona o poslancích (*Abgeordnetengesetz*) je problematika podávání oznámení o střetu zájmů členy Spolkového sněmu upravena v jednacím řádu Spolkového sněmu, v pravidlech chování pro členy Spolkového sněmu a co se týká spolkové vlády i v zákoně o spolkových ministrech.

B. Forma, obsah a lhůty pro podávání oznámení

Členové spolkového sněmu v souladu s pravidly chování oznamují v předepsaném dotazníku ve lhůtě tří měsíců od získání členství ve Spolkovém sněmu prezidentovi Spolkového sněmu:

- zaměstnání, které vykonávají souběžně s výkonem svého mandátu
- vedoucí, poradní a dozorčí funkce v soukromých podnicích, stejně jako v korporacích a ústavech veřejného práva, ve spolcích, v nadacích a svazech,
- smlouvy o poradenské činnosti nebo smlouvy o zastoupení,
- znaleckou, publicistickou a přednáškovou činnost (to však pouze za předpokladu, že z ní získají příjem vyšší než je minimální částka stanovená ve výkladových ustanoveních (3000 €/měsíc nebo 18000 €/rok)
- podíly v kapitálových a osobních společnostech, jež opravňují k výkonu hlasovacích práv nad 25 %. Ti poslanci, kteří byli Spolkového sněmu nově nebo po přerušení znovu zvoleni musí oznámit i ta zaměstnání, která naposled vykonávali před získáním mandátu a ty funkce, které zastávali během uplynulých dvou let v soukromých podnicích a veřejnoprávních zařízeních.

Poslanci, kteří byli v novém volebním období znovu zvoleni, nejsou, za předpokladu, že v dříve uvedených údajích nedošlo ke změně, povinni podávat oznámení znovu. Případné změny a doplnění uvedených údajů je nutné oznámit ve lhůtě čtyř týdnů od doby, kdy ke skutečnosti, mající za následek takovou změnu, došlo. Výše uvedené údaje (kromě důvěrných údajů o vedlejších příjmech) se zveřejňují v Úřední knize a nepovinně i na internetových stránkách Spolkového sněmu. Ke zveřejnění určené údaje se ukládají databanky za tímto účelem zřízené. Po skončení výkonu mandátu člena Spolkového sněmu se oznamované údaje uchovávají ještě po dobu pěti let a poté jsou mu buď na jeho žádost předány nebo jsou zničeny.

C. Kontrolní orgán a sankce

U oznamovaných údajů se kontroluje pouze jejich hodnověrnost a jejich formální správnost. Pravdivost se prověřuje jen v případě, kdy k tomu existuje důvod (např. na základě podnětu z médií). Hrubě nedbalé či úmyslné provinění se vůči povinnostem uloženým pravidly chování je zveřejněno formou tiskopisu Spolkového sněmu. Žádná další sankční opatření neexistují.

13/ POLSKO

A. Osobní působnost

Právní úprava podávání osvědčení o střetu zájmů je pro poslance a senátory obsažena zejména v zákoně z 29. června 1996 a pro ostatní veřejné funkcionáře v zákoně z 21. srpna 1997.

B. Forma, obsah a lhůty pro podávání osvědčení o majetku

Poslanci a senátoři v prohlášení o majetku uvádějí zejména informace o svých finančních prostředcích, o nemovitostech, o podílech a akciích v obchodních společnostech, jakož i o ziscích ze Státního pokladu (jde o ekvivalent Fondu národního majetku), z jiného státního právního subjektu anebo obce nebo majetku sdružení obcí, který podléhal zcizení dražbou. Dále

se uvádějí údaje o provozovaných živnostech a o zastávaných funkcích v obchodních společnostech. Osvědčení musí obsahovat i informace, které se týkají majetku nabytého v rámci společného jmění manželů.

Osvědčení se podává předsedovi Sejmu (resp. předsedovi Senátu) ve lhůtě třiceti dnů od získání mandátu. Další osvědčení je nutné podávat každoročně (vždy do 31. května) a také dva měsíce před konáním voleb do Sejmu a Senátu.

C. Kontrolní orgán a sankce

Kontrolním orgánem je Komise volená podle ustanovení jednacího řádu. Nepodání prohlášení má za následek ztrátu práva na mzdu (až do doby podání) a také ztrátu práva na odměnu vyplácenou na konci roku.

Pozn.:

Podobné prohlášení o majetku jsou, v souladu se zákonem z 21. srpna 1997, povinni podávat i některé jiné osoby zastávající veřejné funkce (např. generální ředitelé ústředních státních úřadů, ředitel NKÚ a pracovníci NKÚ vykonávající kontrolní činnosti, krajští hejtmani, atd.).

15/ NIZOZEMÍ

Podávání informací členy Parlamentu je nepovinné. Parlamentní strany dobrovolně podávají informace o vedlejších činnostech (placených i dobrovolných) svých členů. Kancelář parlamentu vede seznam těchto informací a průběžně ho aktualizuje. Seznam je každoročně publikován jako příloha k rozpočtu sněmovny, je uveřejněn také v úředním věstníku a též je přístupný na internetu. Členové Parlamentu nejsou povinni poskytovat ani informace týkající se výše příjmů, které obdrží mimo výkon své funkce.

14/ PORTUGALSKO

Kromě toho, že členové Parlamentu musí oznamovat svůj osobní zájem v případě, že podávají jakýkoliv legislativní návrh nebo že se zúčastňují jakýchkoli jednání parlamentních orgánů, existuje v Portugalsku (v souladu s čl. 26 zákona o členech Parlamentu a čl. 7 zákona 64/93 o pravidlech inkompatibility a jiných překážek pro výkon politických funkcí a zastávání veřejných úřadů) zvláštní Registr zájmů.

Tento Registr sestává ze zvláštního dokumentu, ve kterém by měly být zachyceny všechny činnosti, které by mohly být neslučitelné či by mohly zabraňovat výkonu určené funkce. Členové parlamentu by tak měli uvádět veřejné i soukromé aktivity (včetně obchodních či jakýchkoli profesních aktivit), výkon, a to i bezúplatný, funkce statutárního orgánu, finanční nebo materiální podporu nebo výhodu získanou, a to zejména od zahraničních orgánů, za výkon funkce člena Parlamentu, osoby a organizace, kterým za úplatu poskytuje služby jakéhokoliv druhu, společnosti, ve kterých je podílníkem nebo ve kterých jsou podílníky jeho manželka či

děti. Prohlášení vztahující se k možnému vzniku střetu zájmů přijímá Parlamentní výbor pro etiku, který také posuzuje podaná prohlášení.

15/ RAKOUSKO

V Rakousku je problematika střetu zájmů upravena v zákoně o střetu zájmů z roku 1983, který reguluje jak podávání oznámení o činnosti, tak podávání sdělení o majetku.

I. Oznámení o činnosti

A. Osobní působnost, obsah, forma a lhůty pro podání oznámení

Úprava podávání oznámení o činnosti rozlišuje mezi jednotlivými osobami, které jsou povinny jej podat a ukládá jim rozdílné povinnosti.

Oznámení o výkonu zaměstnání musí neprodleně po nástupu do funkce podat členové spolkové vlády, státní sekretář, členové zemských vlád (ve Vídni starosta a uvolnění městští radní), předseda Národní rady, členové frakcí v Národní radě, prezident soudního dvora, státní prokurátoři a prezidenti zemských školních rad. (Tyto osoby nesmějí po dobu výkonu úřadu vykonávat žádné zaměstnání za účelem výdělnku). Někteří funkcionáři podávají oznámení výboru Národní rady pro střet zájmů, jiní výboru zemského sněmu příslušnému podle zemské úpravy. Příslušný výbor na základě podaného oznámení rozhoduje o povolení výkonu zaměstnání. V případě, že výkon zaměstnání nebude povolen, musí být, nejdéle ve lhůtě tří měsíců od přijetí usnesení výboru, zastaven.

Členové spolkové vlády, státní sekretáři nebo členové zemské vlády, kteří jsou *vlastníky podniku*, *vlastníky podílových práv* na určité společnosti nebo jiných podílových práv na určitém podniku, jsou povinni při nástupu do funkce nebo neprodleně po získání takovýchto majetkových práv *oznámit* tuto skutečnost výboru Národní rady pro střet zájmů nebo výboru zemského sněmu příslušnému podle zemské úpravy.

Členové Národní a Spolkové rady, kteří zastávají některou z *neslučitelných* funkcí uvedenou v zákoně (jde zejména o vedoucí postavení v akciové společnosti), musí do jednoho měsíce po získání funkce v těchto zastupitelských sborech tuto skutečnost *oznámit* předsedovi zastupitelského sboru a vymezit její vztah k zastupitelskému sboru. V případě, že došlo ke jmenování do neslučitelné funkce až po volbě do zastupitelského sboru, běží jednoměsíční lhůta až od provedení jmenování.

Podat *oznámení o pracovním vztahu k místní korporaci* předsedovi příslušného zastupitelského sboru jsou povinni členové Národní rady, Spolkové Rady nebo zemského sněmu ve lhůtě jednoho měsíce po získání funkce v zastupitelském sboru (jestliže pracovní poměr vznikne po uskutečněné volbě do zastupitelského sboru, lhůta je stejná a počíná od vzniku pracovního poměru).

C. Kontrolní orgán a sankce

Kontrolní orgány jsou pro jednotlivé skupiny osob různé. Jsou jimi výbor Národní rady pro střet zájmů a výbor zemského sněmu příslušný podle zemské právní úpravy. Výbory rozhodují o přípustnosti výkonu některých oznamovaných činností.

Sankcí za výborem nepovolený výkon některých oznamovaných činností (jde o výdělečné zaměstnání a o výkon neslučitelných funkcí) může být prohlášení ztráty mandátu nebo jiné funkce Ústavním soudem, který rozhodne na návrh příslušného zastupitelského sboru. Národní a Spolková rada tento návrh podává prostřednictvím Výboru pro střet zájmů.

II. Sdělení o majetku

A. Osobní působnost

Zákonná úprava se vztahuje na členy spolkové vlády, státní sekretáře, členy zemských vlád, na starostu Vídně a další členy městského zastupitelstva Vídně.

B. Forma, obsah a lhůty pro podání sdělení

Výše uvedené osoby jsou povinny jednou za dva roky, ve lhůtě tří měsíců po nástupu do funkce a také po odstoupení z funkce sdělit prezidentovi účetního dvora své majetkové poměry. Sdělují se informace o nemovitostech (s přesným označením parcelního čísla a katastrálního území obce), o celkovém kapitálovém majetku (ve smyslu zákona o oceňování majetku), o podnicích a majetkových právech na nich (s označením firmy) a o celkových závazcích.

C. Kontrolní orgán a sankce

V případě mimořádného nárůstu majetku musí prezident účetního dvora podat zprávu předsedovi Národní rady, případně předsedovi zemského sněmu. Oba předsedové jsou také oprávněni sami kdykoli požádat prezidenta účetního dvora o sdělení informací. Ten je pro jejich zjištění oprávněn požadovat předložení dokladu o vyměřené majetkové dani.

16/ SLOVENSKO

Střet zájmů řeší ve Slovenské republice zákon z 26. května 2004. Upravuje podávání 1/ oznámení osobního zájmu, 2/ oznámení funkcí, zaměstnání, činností a majetkových poměrů a 3/ oznámení podávané po skončení veřejné funkce.

I. Oznámení funkcí, zaměstnání, činností a majetkových poměrů

A. Osobní působnost

Zákon se vztahuje na funkce:

- prezidenta SR,
- poslanců Národní rady,
- členů vlády,
- vedoucích ústředních orgánů státní správy, kteří nejsou členy vlády,

- soudců Ústavního soudu,
- předsedy a místopředsedy Nejvyššího soudu,
- členů Soudní rady,
- generálního prokurátora,
- veřejného ochránce práv,
- předsedy a místopředsedy nejvyššího kontrolního úřadu,
- státních tajemníků,
- náčelníka Generálního štábu ozbrojených sil,
- ředitele Slovenské informační služby,
- členů Bankovní rady Národní banky,
- starostů obcí,
- zastupitelů měst a zastupitelů městských částí Bratislavy a Košic,
- předsedů vyšších územních celků,
- zastupitelů vyšších územních samosprávných celků,
- rektorů veřejných vysokých škol,
- předsedy a místopředsedy Úřadu na ochranu osobních údajů,
- statutárního orgánu veřejnoprávní televize a veřejnoprávního rozhlasu nebo jeho členů,
- statutárního orgánu Sociální pojišťovny a Všeobecné zdravotní pojišťovny nebo jeho členů,
- generálního ředitele tiskové agentury,
- členů rady pro vysílání a retransmisi a ředitele její kanceláře,
- členů regulační rady,
- předsedy telekomunikačního úřadu,
- předsedy Poštovního úřadu,
- zástupce státu ve statutárních orgánech obchodních společností se stoprocentní majetkovou účastí státu,
- ředitele státních podniků a členů dozorčí rady státního podniku, které do funkce ustavuje stát
- členů Rady Slovenské televize a členů rady Slovenského rozhlasu (dále jen veřejný činitel).

B. Forma, obsah a lhůty pro podání oznámení

V oznámení je veřejný činitel povinen uvést tyto údaje:

- zda splňuje podmínky neslučitelnosti výkonu jeho funkce s výkonem jiných funkcí, zaměstnání nebo činností,
- jaké zaměstnání vykonává v pracovním poměru, obdobném pracovním poměru nebo státním zaměstnaneckém poměru a jakou podnikatelskou činnost vykonává vedle výkonu funkce veřejného činitele,
- jaké zastává funkce ve státních orgánech, v orgánech územní samosprávy, v orgánech právnických osob vykonávajících podnikatelskou činnost a v orgánech jiných právnických osob a také uvede, za kterou z těchto funkcí pobírá příjem, funkční anebo jiné požitky,
- své příjmy dosažené v uplynulém kalendářním roce z výkonu funkce veřejného funkcionáře a z výkonu jiných funkcí, zaměstnání nebo činností, ve kterých pokračuje i poté, co se stal veřejným činitelem,
- majetkové poměry své i manžela a neplnoletých dětí, které s ním žijí ve společné domácnosti, včetně osobních údajů v rozsahu titul, jméno, příjmení a adresa trvalého pobytu.

Majetkovými poměry se přitom rozumí vlastnictví nemovitostí včetně vlastnictví bytu a nebytového prostoru, vlastnictví movité věci, jejíž obvyklá cena přesahuje 35-násobek minimální mzdy, vlastnictví majetkového práva nebo jiné majetkové hodnoty, jejichž jmenovitá hodnota přesahuje 35-násobek minimální mzdy a existenci závazku, jehož předmětem je peněžité plnění ve jmenovité hodnotě 35-násobku minimální mzdy. K oznámení je též nutné přiložit potvrzení o podaném daňovém přiznání daně z příjmů fyzických osob za předchozí kalendářní rok.

Oznámení se podává určenému výboru Národní rady ve lhůtě třiceti dnů od nástupu do funkce, a poté v průběhu výkonu funkce vždy k 31. březnu. Výjimka platí pro starosty obcí, kteří oznámení podávají komisi obecního zastupitelstva, pro zastupitele měst a městských částí Bratislavy a Košic, kteří ho podávají komisi městského (místního) zastupitelstva a předsedu a zastupitele vyššího územního celku, kteří ho podávají komisi zastupitelstva vyššího územního celku. Pokud vzniknou pochybnosti o úplnosti či pravdivosti informací uvedených v oznámení, je orgán, ke kterému se oznámení podává, oprávněn požadovat na veřejném funkcionáři vysvětlení.

Oznámení jsou veřejně přístupná (kromě údajů týkajících se manželky a neplnoletých dětí žijících s veřejným funkcionářem ve společné domácnosti a údajů o majetkových poměrech, které umožňují identifikaci hmotných věcí ve vlastnictví veřejného funkcionáře či identifikaci dalších stran v právních vztazích týkajících se vlastnictví majetkového práva nebo existence závazku).

C. Kontrolní orgán a sankce

Kontrolní orgány se liší podle toho, o jakého veřejného funkcionáře jde. Pro většinu veřejných činitelů je jím určený výbor Národní rady. Dále jím může být zastupitelstvo vyššího územního celku (pro předsedy a zastupitele vyšších územních celků), obecní zastupitelstvo (pro starostu obce a zastupitele městských zastupitelstev a městských částí Bratislavy a Košic) a akademický senát veřejné vysoké školy (pro rektory veřejných vysokých škol).

Vlastní řízení ve věci ochrany veřejného zájmu a zamezení rozporu zájmů začíná buďto na základě vnějšího podnětu či z vlastní iniciativy kontrolního orgánu. Kontrolní orgán je povinen rozhodnout ve lhůtě 60 dnů od zahájení řízení. Pokud se řízení koná na základě podnětu, musí být veřejnému funkcionáři umožněno se k němu vyjádřit.

V odsuzujícím rozhodnutí je možno veřejnému funkcionáři uložit tyto sankce: 1/ ztrátu mandátu nebo ztrátu veřejné funkce v případě, že se v předcházejícím řízení proti veřejnému funkcionáři pravomocně rozhodlo, že nesplnil anebo porušil zákonnou povinnost či omezení anebo, že v oznámení uvedl neúplné či nepravdivé informace a také v případě, že neprokázal původ svých majetkových přírůstků a 2/ pokutu v rozmezí jeho jednoho měsíčního platu až dvanáctinásobku jeho měsíčního platu. Ztrátu mandátu či ztrátu veřejné funkce, pokud o nich rozhoduje určený výbor Národní rady, musí schválit Národní rada nejméně 3/5 většinou všech poslanců.

Rozhodnutí může obsahovat i povinnost přestat vykonávat funkci, zaměstnání nebo činnost, jejichž výkon je neslučitelný s výkonem veřejné funkce. V tomto případě má veřejný funkcionář lhůtu 30 dní k tomu, aby jejich výkon skončil či učinil právní úkon směřující k jejich skončení a oznámil tento fakt tomu orgánu, který rozhodnutí vydal. Pokud povinnost uloženou v rozhodnutí nesplní, platí, že uplynutím 30-denní lhůty přestal vykonávat funkci veřejného funkcionáře.

Zákon upravuje i možnost opravného řízení. Orgánem, který z podnětu dotčeného veřejného funkcionáře přezkoumává rozhodnutí, kterým byla vyslovena ztráta mandátu či veřejné funkce anebo kterým byla uložena pokuta je Ústavní soud. Podání, které je podnětem k přezkumu musí být podáno ve lhůtě 15 dní ode dne doručení rozhodnutí (resp. schválení rozhodnutí určeným výborem Národní rady, pokud je toto schválení zákonem požadováno). Ústavní soud rozhoduje ve lhůtě 60 dní od doručení podání.

17/ ŠPANĚLSKO

Členové parlamentu podávají (v souladu s organickým zákonem o všeobecném volebním systému a s jednacími řády komor) prohlášení o všech druzích činnosti a prohlášení o majetku. Prohlášení se podávají na formuláři schváleném předsednictvy obou komor. Členové vlády podávají každoročně na formuláři Ministerstva veřejné správy písemné prohlášení o střetu zájmů. Prohlášení (členů parlamentu i ministrů) jsou přístupná pouze na základě odůvodněné žádosti, kterou je nutné adresovat předsedovi komory nebo ministrovi. Důsledkem nebo sankcí za nesplnění povinností je pro člena parlamentu zejména složení jeho funkce a pro člena vlády vrácení ekonomické bonifikace za inkompatibilní činnost s případnými trestněprávními důsledky.

18/ ŠVÉDSKO

V roce 1996 přijal švédský parlament zákon o registraci závazků a finančních zájmů členů parlamentu. Registrace podle tohoto zákona je dobrovolná.

A. Osobní působnost

Poslanci švédského parlamentu.

B. Forma, obsah a lhůty pro podání zpráv

Pokud se člen parlamentu rozhodne, že podá zprávu o svých závazcích a finančních zájmech, uvádí v ní následující údaje:

- jméno společnosti, pokud člen parlamentu vlastní její cenné papíry apod., jejichž hodnota přesahuje dvě tzv. základní částky (což je okolo 70 000 SEK⁸, tato částka se v mnoha případech používá jako ukazatel),
- úřední evidenční označení nemovitosti obchodní povahy (nikoliv soukromý dům),
- jméno zaměstnavatele a druh povinností v jakémkoli zaměstnání, které není jen dočasného charakteru,
- druh dohody a jméno zaměstnavatele, pokud byla s předchozím zaměstnavatelem uzavřena finanční dohoda o platbách vyplácených v průběhu období výkonu mandátu člena parlamentu,
- druh dohody a jméno zaměstnavatele, pokud finanční dohoda s ním uzavřená nabude

⁸ měnový kury k 25.4.2005: 1SEK=3,4CZK

- účinnosti až poté, co členovi parlamentu vyprší jeho mandát,
- druh obchodní aktivity a jméno firmy, pokud člen parlamentu vykonává obchodní činnost mimo parlament,
  - druh závazků a jméno společnosti, organizace, nadace apod., pokud je člen parlamentu členem rad nebo v kontrolním orgánu,
  - druh závazků a jméno zaměstnavatele, pokud je člen parlamentu jmenován do funkcí ve státní nebo v místní správě, a pokud výkon těchto funkcí není jen přechodného charakteru,
  - druh výhody a jméno toho, kdo ji poskytuje v případě, že je členovi parlamentu poskytována pravidelně materiální výhoda nebo, že jsou mu zdarma a v návaznosti na jeho mandát poskytovány sekretářské nebo výzkumné služby.

Členové vlády odsouhlasili, že budou zveřejňovat 1/ držbu akcií, 2/ obchodní činnosti/společnosti apod. (např. zemědělské hospodaření), držbu nemovitostí (jiných než je jejich soukromá rezidence), zastávání úřadu právního zástupce, poradenské firmy a účetnické firmy, 3/ dohody s bývalými zaměstnavateli týkající se vyplacení mzdy, důchodu apod. Informace jsou uchovávány v úřadu předsedy vlády.

Zpráva poslanců má písemnou formu. Odevzdává se Kanceláři komory ve lhůtě čtyř týdnů od zahájení zasedání nově zvoleného parlamentu a změny ve zprávě je nutné notifikovat ve lhůtě čtyř týdnů. Nicméně pokud člen parlamentu nepodá zprávu v uvedené lhůtě, může tak učinit později. Stejně tak může svou zprávu z registru odejmout. Přestože jde, jak bylo řečeno výše, o registraci dobrovolnou, rozhodne-li se člen parlamentu zprávu podat, musí být kompletní. Předtím než bude zpráva podána, musí soukromé i veřejné osoby či orgány dostat možnost se vyjádřit k informacím, které se jich týkají a které budou ve zprávě uveřejněny. Seznam zpráv je uchováván v Kanceláři komory ve formě veřejné databáze.

C. Kontrolní orgán a sankce

Vzhledem k tomu, že podávání zpráv je dobrovolné, neexistuje žádný orgán, který by kontroloval jejich obsah a ani to, zda byly podány.

19/ ŠVÝCARSKO

Otázka střetu zájmů a podávání prohlášení o nich je upravena v čl. 11, 14 a 15 zákona o Parlamentu z 13. prosince 2002.

I. Prohlášení o činnosti

A. Osobní působnost

Podle našich informací se úprava vztahuje jen na členy Parlamentu.

B. Forma, obsah a lhůty pro podání prohlášení

Při nástupu do funkce a na počátku každého kalendářního roku musí každý poslanec písemně nahlásit tyto údaje:

- své profesní aktivity,
- funkce, které zastává v řídicích, dozorčích, poradních či jiných orgánech švýcarských či zahraničních společností, ústavů nebo nadací,
- poradní nebo znalecké funkce, které vykonává pro orgány Konfederace,
- stálé řídicí nebo poradní funkce pro švýcarské nebo zahraniční zájmové skupiny
- funkce, které vykonává v komisích nebo jiných orgánech Konfederace.

Veřejný seznam, který obsahuje poslanci poskytnuté údaje, sestavuje Kancelář Parlamentu. Kromě písemné informace, která je zmíněna výše, musí každý poslanec, který se ve výboru nebo v komisi vyjadřuje k určité věci, oznámit, že jeho osobní zájmy jsou projednávanou věcí přímo dotčeny.

C. Kontrolní orgán a sankce

Zákon o Parlamentu neupravuje ani otázku kontrolního orgánu ani provádění kontroly prohlášení a ani případné ukládání sankcí.

21/ VELKÁ BRITÁNIE

Podrobný materiál vztahující se k problematice deklarování finančních zájmů ve Velké Británii je převzatý z původní práce Parlamentního institutu a aktualizovaný o některé nové údaje.

1. PRAVIDLA TÝKAJÍCÍ SE REGISTRACE A DEKLARACE FINANČNÍCH ZÁJMŮ

1. Tyto směrnice jsou vypracovány v souladu s doporučením obsaženým v První zprávě zvláštního výboru pro poslanecké zájmy, zveřejněné za období 1991-92.⁹ Tato zpráva, která představovala výsledek rozsáhlého přezkoumání pravidel Dolní sněmovny týkajících se registrace a deklarace finančních zájmů členů parlamentu, byla schválena Dolní sněmovnou dne 28. června 1993. Směrnice vycházejí z této zprávy a pokud možno používají její přesné znění i výklad.

2. Sněmovna má k dispozici dvě odlišné ale navzájem spjaté metody pro oznamování soukromých finančních zájmů členů parlamentu: *registrace* zájmů v rejstříku, který je přístupný veřejnosti ke kontrole, a *deklarace* zájmů v průběhu debaty probíhající ve Sněmovně a v jiných souvislostech. Hlavním účelem tohoto rejstříku je veřejným a trvalým způsobem oznamovat ty finanční zájmy poslanců, o nichž je možno se domnívat, že ovlivňují jejich parlamentní vystupování nebo jednání. Hlavním účelem deklarace zájmů je zajistit, že ostatní členové Sněmovny i veřejnost si budou vědomi - *v době*, kdy některý poslanec hovoří na půdě Sněmovny nebo zvláštního výboru nebo kdy klade otázky svědkovi před zvláštním výborem - jakéhokoliv minulého, současného nebo potenciálního budoucího finančního zájmu, o němž je možno se rozumně domnívat, že je relevantní k takovémuto projednávání.

⁹ *Tisk Sněmovny reprezentantů č. 326 (1991-92)*

3. Termíny "registrace" a "deklarace", přestože jsou často používány zmatečně, by neměly být zaměňovány. Naopak je třeba v nich zřetelně vidět dvě samostatné metody oznamování zájmů. Tímto způsobem jsou také tyto termíny používány v těchto směrnících. Pravidla týkající se registrace jsou popsána v části I a pravidla týkající se deklarace jsou popsána v části II. Část III těchto směrnic popisuje tři další rejstříky, které se používají navíc k rejstříku poslaneckých zájmů, jsou zřízeny v souladu s procedurálními pravidly Sněmovny a jsou za účelem kontroly k dispozici pouze členům parlamentu.

4. Všechna pravidla popsaná v těchto směrnících odvozují své oprávnění spíše z usnesení Sněmovny než z ústavy nebo zvykového práva a jsou proto uplatňována a vymáhána samotnou Dolní sněmovnou. Členové parlamentu (nebo jiní), kteří nedodrží tato pravidla, mohou být prohlášeni za osoby opovrhující Sněmovnou a v souladu s tím pak podrobeni disciplinárnímu řízení na půdě Sněmovny.

5. Správné dodržování pravidel ohledně registrace a deklarace zájmů nezprošťuje poslance nadřazené povinnosti dbát trvale platných pravidel a usnesení Sněmovny, která se týkají finančních pohybů a úplatků. Řečeno slovy parlamentní směrnice, jejímž autorem je Erskine May: „přijetí kterýmkoliv členem parlamentu ... úplatku majícího jej ovlivnit v jeho jednání jakožto poslance nebo jakéhokoliv honoráře, náhrady nebo odměny ve spojitosti s podporou nebo opozicí vůči jakémukoliv návrhu zákona, usnesení, záležitosti nebo věci předložené nebo zamýšlené k předložení Sněmovně nebo jakémukoliv jejímu výboru je zneužitím poslaneckých výsad."¹⁰

6. Ministři vlády, kteří jsou členy Dolní sněmovny, podléhají pravidlům registrace a deklarace stejným způsobem jako ostatní poslanci. Navíc tito ministři podléhají směrnicím a požadavkům, které jsou stanovovány jednotlivými ministerskými předsedy a Úřadem předsednictva vlády s cílem zajistit, že nedojde ke skutečnému ani zdánlivému konfliktu mezi jejich soukromými zájmy a jejich veřejnými povinnostmi.¹¹ Tyto požadavky nejsou uplatňovány Dolní sněmovnou a nespádají proto do rámce působnosti těchto směrnic.

II. REJSTŘÍK POSLANECKÝCH ZÁJMŮ

Historie a oprávněnost

7. Zřízení rejstříku poslaneckých zájmů bylo nejprve schváleno usnesením Sněmovny ze dne 22. května 1974, které stanoví „že každý člen Sněmovny reprezentantů poskytne registrátorovi poslaneckých zájmů takové podrobnosti o svých registrovatelných zájmech, jaké budou požadovány, a bude oznamovat tomuto registrátorovi jakékoli změny, k nimž může dojít v těchto zájmech, a tento registrátor zajistí, aby tyto podrobnosti byly zaneseny do rejstříku poslaneckých zájmů, který bude k dispozici veřejnosti za účelem kontroly."

Podrobná pravidla týkající se registrace byla vypracována zvláštním výborem a schválena Sněmovnou dne 12. června 1975. První publikované vydání tohoto rejstříku se objevilo v prosinci 1975. Pravidla z roku 1975 byla nahrazena usnesením ze dne 28. června 1993, zmíněným v prvním odstavci těchto směrnic. Rozhodující usnesení ze dne 22. května 1974 zůstává v platnosti.

Administrativní uspořádání a inspekce

¹⁰ *Erskine Mayova parlamentní směrnice*, 21. vydání, str. 119-121, kde jsou uvedeny relevantní kauzy a minulá usnesení Sněmovny.

¹¹ *Procedurální otázky týkající se ministrů (Úřad předsednictva vlády, květen 1992: ISBN O 7115 0233 1)*.

8. Povinnost kompilace tohoto rejstříku spočívá na registrátorovi poslaneckých zájmů, kterým je některý vyšší úředník z kanceláře Sněmovny reprezentantů. Tento registrátor působí také jako pověřený úředník zvláštního výboru pro poslanecké zájmy, který je jmenován v souladu s trvalým nařízením č. 128 a odpovídá mimo jiné za přezkoumání ustanovení týkajících se kompilace, udržování a přístupnosti rejstříku a za posuzování jakýchkoliv specifických stížností vznesených ve vztahu k registraci nebo deklaraci zájmů.

9. Praktickým úkolem tohoto výboru je schvalování výtisku tohoto rejstříku jednou za rok a to ve stavu v jakém se tento nachází k určenému dni měsíce ledna. Toto tištěné vydání je publikováno a prodáváno Tiskovým úřadem Jejího Veličenstva. V době mezi těmito výročními publikacemi je tento rejstřík aktualizován formou volných listů a v této formě je také k dispozici pro veřejnou kontrolu tohoto rejstříku, který je umístěn v kanceláři výborů Sněmovny reprezentantů. Nahlédnutí za účelem kontroly je možné po předchozím ohlášení (tel. 071-219 6615). V době zasedání Sněmovny je možno nahlédnout do tohoto rejstříku od pondělí do čtvrtka mezi 11.00 a 17.00 hod a v pátek mezi 11.00 a 15.00 hod. Během parlamentních prázdnin a zejména během srpna dochází k většímu omezení hodin vyhrazených k inspekci. Další kopie rejstříku ve formě volných listů je umístěna v knihovně Sněmovny a je určena pro použití poslancům.

10. Od členů parlamentu se požaduje vyplnění registračního formuláře a jeho předložení registrátorovi do tří měsíců od jejich zvolení ve všeobecných volbách. U člena zvoleného v doplňovacích volbách je tento časový limit omezen na čtyři týdny. Před publikací prvního rejstříku nově zvoleného parlamentu je požadováno schválení zvláštním výborem pro poslanecké zájmy, takže tato publikace se může zpozdít tak, že přesáhne zmíněné tříměsíční období, což platí zejména v případě, že dojde ke zpoždění při jmenování tohoto výboru. Po počáteční publikaci tohoto rejstříku jsou členové parlamentu povinni oznámit změny ve svých registrovatelných zájmech a to do čtyř týdnů od každé nastalé změny.

Stížnosti

11. Stížnosti ohledně neoznámení zájmů v souladu s pravidly Sněmovny musí být podávány registrátorovi a to písemně. Stížnost jednoho poslance vůči jinému poslanci postupuje registrátor automaticky zvláštnímu výboru pro poslanecké zájmy. Stížnost občana/příslušníka veřejnosti je postoupena tomuto zvláštnímu výboru pouze v případě, je-li registrátor přesvědčen o tom, že důkaz nabídnutý na podporu vzneseného obvinění poskytuje *evidentní* opodstatnění přesnosti takovéto stížnosti. Tento zvláštní výbor dal již v minulosti zřetelně najevo, že "nestačí vznést neopodstatněné obvinění a očekávat od tohoto výboru, že bude shromažďovat podpůrné důkazy". Prohlásil dále, že "se normálně nebude zabývat stížnostmi, založenou pouze na novinové nebo televizní zprávě, jako opodstatněným obviněním."¹²

12. Komunikace mezi občanem/příslušníkem veřejnosti a registrátorem nepatří mezi důvěrná sdělení ani ve smyslu parlamentních výsad ani ze zákona.

Definice účelu rejstříku

13. Hlavním účelem rejstříku poslaneckých zájmů je poskytovat informace o jakémkoliv finančním zájmu nebo jiné materiální výhodě, kterou poslanec/poslankyně získal a kterou by ostatní mohli opodstatněně považovat za ovlivňující jeho/její činnost, mluvené projevy nebo hlasování v parlamentu nebo kroky učiněné jím/jí ve funkci člena parlamentu.

¹² *První zpráva zvláštního výboru pro poslanecké zájmy, 1992-93 (HC 383, 1992-93, odst. 4).*

14. Registrační formulář specifikuje devět kategorií registrovatelných zájmů, jejichž bližší podrobnosti jsou uvedeny v následujících odstavcích těchto směrnic. Tyto podrobnosti však nezavazují členy parlamentu povinnosti mít při registraci jejich zájmů na zřeteli celkovou definici účelu tohoto rejstříku. Členové parlamentu odpovídají za úplnost oznámení svých zájmů a i když mají relevantní zájmy, které nespádají zřetelně do některé ze specifikovaných kategorií, očekává se, že je nicméně zaregistrují.

Devět kategorií registrovatelných zájmů

Ředitelské funkce (kategorie 1)

15. V této části registračního formuláře se od poslanců požaduje uvést pro účely registrace jakékoliv honorované ředitelské funkce/členství ve správních radách, které tyto případně vykonávají ve veřejných nebo soukromých společnostech. Zde - jako i kdekoli jinde v tomto formuláři - "honorování" či "odměna" zahrnují nejen platy a honoráře nýbrž také úhradu jakýchkoliv zdaňovaných výdajů nebo přijímání požitků nebo výhod, jako je například poskytnutí služebního vozidla. Podrobnosti týkající se odměňování a výhod se neregistrují; nezbytné je pouze uvést pro registraci název společnosti, v níž jsou takovéto ředitelské funkce/členství ve správních radách vykonávány, a dostatečně rozsáhlé vyznačení obchodů této společnosti, pokud tyto nejsou evidentní ze samotného názvu této společnosti. Je-li poslanec předsedou představenstva nějaké společnosti, je zvykem se o této okolnosti zmínit.

16. Od poslance se také vyžaduje uvést pro účely registrace ředitelské funkce/členství ve správních radách, které jsou samy o sobě nehonorované, avšak dotčené společnosti jsou přidruženy nebo jsou dceřinými společnostmi nějaké společnosti, v níž tento poslanec/poslankyně zastává honorovanou ředitelskou funkci/ členství ve správní radě.

17. Členové parlamentu, kteří si přejí zaregistrovat jiné nehonorované ředitelské funkce/členství ve správních radách (například ve správních radách charitativních institucí, učených společností nebo v řídicích výborech sportovních nebo uměleckých organizací), tak mohou učinit i když to od nich tato pravidla nevyžadují. Jakýkoliv takovýto záznam je však potřeba provést v části "Různé" na konci tohoto formuláře (kategorie 10), nikoliv v jeho části 1. Totéž platí pro jakékoliv jiné nehonorované zájmy, jejichž registraci považuje člen parlamentu za nezbytnou.

18. Společnosti, které nezačaly s obchodní činností nebo s ní přestaly, není třeba registrovat a to ani v této části formuláře ani v jeho části 9 (akciové podílnictví). "Neobchodování" je však nutno interpretovat v přísném smyslu toho slova - je-li nějaká společnost zapojena do jakékoliv transakce, která přesahuje rámec činností požadovaných ze zákona pro udržování její existence, pak ředitelskou funkci/ členství ve správní radě této společnosti je nutno zaregistrovat.

Honorované zaměstnání, funkce, profese atd. (kategorie 2)

19. Tato kategorie v zásadě slouží k zachycení všech mimoparlamentních zaměstnaneckých poměrů a zdrojů odměňování, které nepatří zřetelně do jiné části registračního formuláře. Při registraci zaměstnání nestačí, aby členové parlamentu pouze uvedli název zaměstnávající společnosti a povahu jejích obchodů. Je třeba také uvést charakter postavení, které v této společnosti zastávají, nebo služeb, za něž jsou touto společností odměňováni. Zapisované údaje by měly být pokud možno co nejjasnější i když stručné. Poslanci, kteří zastávají placená místa jakožto konzultanti nebo poradci, by měli vyznačit povahu této konzultační činnosti, například "konzultant

v otázkách managementu", "právní poradce", "konzultant v parlamentních a veřejných záležitostech" apod.

20. Poslanci, kteří prakticky vykonávali určitou profesi, ale se zvolením do parlamentu nebo nastoupením do ministerské funkce ustali s jejím praktickým výkonem, často registrují tuto profesi i nadále a to s tím, že do závorky za ní uvedou vhodnou poznámku, například "prakticky nevykonávána". To je zvláště žádoucí v případech tichého společníctví a také tam, kde poslanec bude v této profesi pokračovat v pozdější době.

21. V této části formuláře je nutno zaregistrovat také členství ve společnosti Lloyd's. Rezignuje-li poslanec na své členství ve společnosti Lloyd's, měl by tento záznam v rejstříku zůstat až do doby vyrovnání veškerých nespacených závazků tohoto poslance a realizace veškerých nespacených výnosů. Od členů společnosti Lloyd's se také požaduje, aby uvedli své syndikátní číselné údaje za běžný rok a také svá členství v jakýchkoliv syndikátech v předchozích letech, která zůstala neukončena.

Klienti (kategorie 3)

22. Jestliže jakákoliv ředitelská funkce/ členství ve správní radě nebo zaměstnání, registrovaná v kategorii 1 nebo 2, zahrnuje poskytování služeb klientům, přičemž takovéto služby podstatnou měrou závisejí nebo vyplývají z členství ve Sněmovně, požaduje se od poslance, aby v této části registračního formuláře oznámil jména těchto klientů a charakter jejich obchodů. Je-li například poslanec zaměstnán jako parlamentní poradce některou firmou, která se sama zabývá konzultační činností a poskytuje tedy takovéto rady a služby svým klientům, měl by poslanec oznámit ty z klientů této konzultantské firmy, s nimiž je v osobním styku nebo kteří mají prospěch, ať už přímý nebo nepřímý, z jeho rad a služeb. Týž požadavek platí v případě, že poslanec přijímá ve svůj vlastní prospěch platby nebo materiální výhody za poskytování takovýchto služeb, i když k tomu nedochází natolik pravidelným způsobem, aby to opravňovalo povinnost registrace zaměstnaneckého poměru podle části 2 registračního formuláře. Je-li jako klient jmenována nějaká společnost, je potřeba stručně popsat obchody této společnosti. Tento požadavek platí pro všechny části registračního formuláře.

23. Typy služeb, které mají být pokryty touto kategorií rejstříku, zahrnují činnost spojenou s jakýmkoliv parlamentním projednáváním, sponzorováním různých setkání nebo recepcí/ slavnostních akcí v budovách parlamentu, interpelací ministrů, jiných poslanců nebo státních úředníků, doprovázením ministerských delegací a poskytováním konzultací ohledně parlamentních nebo veřejných záležitostí. Poslanec, který má klienty z titulu své mimoparlamentní profese (například jako lékař, účetní expert nebo právní zástupce), není povinen tyto klienty registrovat za předpokladu, že je mimo jakoukoliv pochybnost jasné, že jim poskytované služby nevyplývají ani se žádným způsobem nevztahují k členství tohoto poslance ve Sněmovně reprezentantů.

Sponzorství (kategorie 4)

24. Tato část registračního formuláře je rozdělena do dvou hlavních podčástí. Podčást (a) se vztahuje ke sponzorování nebo finanční podpoře poslance jakožto kandidáta v předchozích volbách a v ní se od poslance/poslankyně požaduje uvést pro účely registrace zdroj jakéhokoliv příspěvku na jeho/její volební výdaje přesahujícího 25 procent celkových volebních výdajů.

25. Podčást (b) se týká jiných forem sponzorování, které jsou interpretovány jako zahrnující jakoukoliv pravidelnou nebo trvalou podporu ze strany společností nebo organizací, od nichž

poslanec/poslankyně získává jakýkoliv finanční nebo materiální prospěch na podporu své role jakožto člena parlamentu. Například je nezbytné zaregistrovat poskytování bezplatného nebo subvencovaného ubytování/stravování a poskytování služeb výzkumného asistenta bezplatně nebo za subvencovanou mzdu. Nezbytné je také uvést v této podčásti jakoukoliv pravidelnou dotaci přesahující 500 liber ročně a poskytovanou nějakou organizací nebo společností straně/okruhu voličů tohoto poslance, jestliže je tato dotace přímo spojena s kandidaturou poslance za tuto stranu/okruh voličů nebo jestliže tento poslanec/poslankyně působil jako prostředník mezi dárcem a touto stranou/okruhem voličů.

26. V této kategorii rejstříku resp. části registračního formuláře existuje ještě třetí otázka, která doplňuje obsah podčásti (b) a je určena výhradně k objasnění toho, zda má poslanec osobní prospěch z jakékoliv platby nebo materiální výhody registrované v této podčásti. Jinými slovy, jejím účelem je zřetelně odlišit prospěch plynoucí přímo poslanci od prospěchu plynoucího výhradně jeho straně/okruhu voličů.

27. Sponzorství ze strany odborových organizací bude zpravidla registrovatelné podle obou podčástí (a) i (b), zejména v případě, že je založeno na "Hastingsově dohodě" z roku 1933 týkající se hnutí pracujících. Jestliže však dotace odborových organizací ve prospěch strany/okruhu voličů nejsou žádným způsobem přímo spojeny s kandidaturou poslance za tuto stranu/okruh voličů a nebyly zorganizovány nebo podněcovány tímto poslancem/poslankyní ani vyplaceny jeho/jejím prostřednictvím, jsou zproštěny této registrace. Tatáž kritéria ohledně povinné registrace platí pro pravidelné dotace/dary poskytované nějaké straně/okruhu voličů jakoukoliv jinou organizací nebo společností.

Dary, výhody a bezplatné ubytování a stravování ze zdrojů VB (kategorie 5)

28. Tato část registračního formuláře je určena pro registraci jakéhokoliv daru nebo materiální výhody vyšší než specifikované hodnoty, které přijme člen parlamentu nebo jeho manžel/manželka od jakékoliv společnosti, organizace nebo osoby v rámci Velké Británie a které se jakýmkoliv způsobem vztahují k jeho členství ve Sněmovně. Specifikované finanční hodnoty představující mez, nad níž je nutno přijaté dary a výhody zaregistrovat, činí -

(a) u hmotných darů (například peníze, šperky, sklo atd.) - 125 liber,

(b) u ostatních výhod (například bezplatné ubytování a stravování, vstupenky na sportovní a kulturní události, poskytování služeb atd.) 0,5 procent z parlamentního platu (přibližně 155 liber v říjnu 1993).

29. Výhody je nutno zaregistrovat nejen v případě, že jsou poskytovány *bezplatně*, nýbrž i tehdy, jestliže jsou poskytovány za nižší cenu, než jaká je všeobecně dostupná široké veřejnosti. Není však potřeba registrovat ty výhody, o nichž je známo, že jsou k dispozici bez rozdílu všem členům parlamentu.

30. Požadavek na registraci podle této části (a podle části 7) registračního formuláře se vztahuje na výhody, jichž se dostává jakékoliv společnosti nebo organizaci, v níž má rozhodující podíl poslanec nebo jeho manžel/manželka nebo oba manželé společně.

31. Dary a materiální výhody jsou zproštěny registrační povinnosti, jestliže se žádným způsobem nevztahují k členství poslance ve Sněmovně reprezentantů. Totéž kritérium se uplatňuje i pro následující dvě části rejstříku resp. registračního formuláře a jeho interpretace je v jakémkoliv konkrétním případě nezbytně otázkou posouzení. Je nutno zvážit jak možnou motivaci dárců tak i

použití věnovaného daru. Je-li z obou hledisek jasné, že konkrétní dar nebo výhoda je zcela irelevantní k členství poslance ve Sněmovně, není potřeba je registrovat. Existuje-li z kteréhokoliv hlediska jakákoliv pochybnost, je naopak třeba je registrovat.

Návštěvy v zámoří (kategorie 6)

32. Základním požadavkem v této kategorii je zaregistrovat jakékoliv návštěvy v zámoří, uskutečněné členem parlamentu nebo jeho manželem/manželkou a vztahující se nebo jakýmkoliv způsobem vyplývající ze členství ve Sněmovně, přičemž její náklady nejsou plně hrazeny tímto členem parlamentu nebo jsou hrazeny z jiných než veřejných finančních prostředků Velké Británie. Poslanec musí zaregistrovat datum a účel návštěvy a jméno organizace, vlády, společnosti nebo jednotlivce, který nesl její náklady. Pokud byla z vnějších zdrojů hrazena pouze část těchto nákladů (například ubytování a stravování ale nikoliv cestovné), je potřeba stručně uvést tyto detaily. Byla-li zámořská návštěva zorganizována kteroukoliv registrovanou skupinou poslanců z více politických stran nebo parlamentním seskupením nebo podpůrnou stranickou skupinou (ze zadních sedadel Sněmovny), nepostačuje uvést jméno skupiny sponzorující tuto návštěvu. Je potřeba specifikovat vládu, organizaci, společnost nebo jednotlivce, který nesl její hlavní náklady.

33. Následující kategorie návštěv jsou zproštěny povinné registrace z toho důvodu, že vznikají resp. vyplývají přirozeným a nezbytným způsobem z parlamentních povinností poslance, že jsou placeny přímo nebo nepřímo z veřejných finančních prostředků Velké Británie nebo že v sobě zahrnují platební reciprocitu mezi vládou nebo parlamentem Velké Británie a mezi vládami nebo parlamenty jiných zemí:

(i) návštěvy v zahraničí spolu se zvláštním výborem Sněmovny nebo britsko-irským parlamentním orgánem nebo jejich jménem,

(ii) návštěvy podniknuté jménem nebo pod záštitou Parlamentního sdružení zemí Commonwealthu, Meziparlamentní unie, Britsko-americké parlamentní skupiny, Rady Evropy, Západoevropské unie, Severoatlantického shromáždění nebo Parlamentního shromáždění Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě,

(iii) návštěvy uspořádané a zcela hrazené vlastní politickou stranou příslušného poslance,

(iv) návštěvy zcela hrazené některou institucí Evropského společenství nebo některou politickou skupinou Evropského parlamentu,

(v) návštěvy uspořádané jako součást společenského styku některé průmyslové a parlamentní nadace.

Také návštěvy, které jsou bez jakékoliv spojitosti s členstvím poslance ve Sněmovně (viz odstavec 31 nahoře), jsou zproštěny povinné registrace.

Dary a výhody v zámoří (kategorie 7)

34. Tato část registračního formuláře slouží pro registraci jakýchkoliv plateb, materiálního prospěchu nebo výhod, přijatých členem parlamentu nebo jeho manželem/manželkou od jakékoliv cizí vlády, organizace nebo osoby a to ve formě jiné než je poskytnutí bezplatné dopravy a ubytování a stravování v zámoří, které je již registrováno v rámci kategorie 6. Pro tuto kategorii registrovaných zájmů platí stejným způsobem finanční limity a ostatní směrnice stanovené v odstavcích 28 až 31 nahoře.

35. Poslanci by měli použít tuto část registračního formuláře také v tom případě, kdy zájmy registrované již v kategoriích 1, 2 nebo 3 jsou doprovázeny přijetím plateb ze zahraničí, ledaže je to

již zřejmé ze znění dřívějších registračních záznamů. Pro tento účel postačuje jednoduchý vzájemný odkaz na příslušnou záznamovou položku.

Pozemky a nemovitosti (kategorie 8)

36. V této části registračního formuláře se požaduje uvést jakýkoliv pozemek nebo nemovitost jinou než je jakýkoliv dům používaný výhradně pro osobní bytové účely člena parlamentu nebo jeho manžela/manželky, které mají určitou podstatnou hodnotu nebo z nichž je odvozován určitý podstatný příjem. Například druhý dům není nutno registrovat, ledaže je pravidelně pronajímán za komerční nájemné, avšak zemědělský pozemek, na němž je obytná budova poslance situována, je nutno zaregistrovat, neboť má kromě obytného využití ještě další podstatnou hodnotu.

37. Registrační záznamy mají být dostatečně specifické pokud jde o charakter nemovitosti a jejich všeobecnou lokalizaci, například:

- * zalesněný pozemek v hrabství Perthshire
- * mléčná farma v hrabství Wiltshire
- * 3 pronajaté obytné nemovitosti v Manchesteru

38. Pro bližší definici výrazů "podstatná hodnota" a "podstatný příjem" nejsou stanoveny žádné specifické limity. Poslancům, kteří mají pochybnost ohledně toho, zda jimi vlastněná nemovitost představuje podstatnou hodnotu vyžadující registraci, se doporučuje konzultovat tuto otázku s registrátorem.

Akciové podílnictví (kategorie 9)

39. V této části registračního formuláře se od poslance vyžaduje uvést akciové podílnictví v jakékoliv veřejné nebo soukromé společnosti nebo jiné instituci, jehož nominální hodnota

(a) je větší než 25.000 liber nebo

(b) je menší než 25.000 liber ale větší než 1 procento upsaného akciového kapitálu této společnosti nebo instituce.¹³

Pro tento účel znamená "nominální hodnota" jmenovitou, nikoliv tedy tržní hodnotu akcií. Například vlastnictví 30.000 liber v akciích nějaké společnosti, které jsou v současné době obchodovány za 50 pencí, by bylo registrovatelných, zatímco vlastnický podíl ve výši 10.000 liber v akciích společnosti, které jsou v současné době obchodovány za 5 liber, není potřeba registrovat. Podobně bude třeba zaregistrovat vlastnictví 10 liber v akciích společnosti, která emitovala pouze 50 akcií, a to bez ohledu na jejich tržní hodnotu.

40. Při rozhodování o tom, zda akciové podíly jsou či nejsou registrovatelné podle těchto kritérií, je třeba, aby poslanci/ poslankyně zahrnuli do těchto úvah nejen své vlastní akciové podílnictví, ale

---

¹³ Tato pasáž je ve znění platném pro rok 2004 na rozdíl od ostatních podstatně přepracována, registruje se podílnictví poslance, manželky nebo závislých dětí ve společnosti veřejné nebo soukromé nebo jiném subjektu, pokud
- je vyšší než 15% kapitálu společnosti
- je nižší než 15% kapitálu společnosti, ale vyšší než současný plat poslance (myslí se roční plat)

i akciové podíly, které jsou v držení jejich manželů/manželek nebo nezletilých dětí nebo jejich jménem.

41. U každého registrovatelného akciového podílu musí být uvedeno jméno společnosti nebo instituce, stručné vyznačení charakteru její obchodní činnosti a zřetelné označení toho z alternativních kritérií registrace, které bylo aplikováno.

Různé (kategorie 10)

42. Tato část registračního formuláře je určena k registraci zájmů, které poslanci považují za relevantní a spadající pod definici účelu tohoto rejstříku (viz odstavec 13 nahoře), které však zřetelně nepatří do žádné ze specifikovaných kategorií. Příklady zájmů, k jejichž registraci tímto způsobem se poslanci mohou rozhodnout, jsou nehonorané ředitelské funkce/členství ve správních radách, čestné funkce v charitativních nadacích nebo profesionálních sdruženích a akciové podílnictví, které nespadá pod kritéria specifikovaná v kategorii 9.¹⁴

II. DEKLARACE ZÁJMU

Pravidlo týkající se deklaráce

43. Rejstřík poslaneckých zájmů je zamýšlen jako doplněk, nikoliv jako náhrada trvale praktikovaného ustanovení Sněmovny o tom, že poslanec má upozornit na relevantní finanční zájem, jestliže hovoří na půdě Sněmovny nebo zvláštního výboru nebo jestliže klade otázky svědkovi před zvláštním výborem. Je to zdůrazněno faktem, že když v roce 1974 schválila Sněmovna usnesení o zásadách tohoto rejstříku, schválila při téže příležitosti také usnesení, kterým se posiluje dřívější konvence ohledně deklaráce zájmů tím, že se z ní stává pravidlo. Toto pravidlo stanovuje, že:

"je třeba, aby v jakékoliv rozpravě nebo jednání Sněmovny nebo jejich výborů nebo při jednání nebo styku, který může poslanec mít s jinými poslanci nebo s ministry nebo státními úředníky, oznámil jakýkoliv relevantní finanční zájem nebo prospěch, který případně měl, má nebo může očekávat, že bude mít."

Minulé a potenciální zájmy

44. Ze znění tohoto pravidla vyplývá, že zatímco zájmy zaznamenané v rejstříku jsou současné nebo se (v případě návštěv, darů atd.) datují k nedávné minulosti, povinnost deklarovat relevantní zájmy se vztahuje také na minulé a potenciální budoucí zájmy. V praxi je spíše vzácností, že by minulý zájem byl dostatečně relevantní k současně projednávané záležitosti natolik, aby ospravedlnil jeho deklaráci. Potenciální budoucí zájmy však naopak mohou být daleko významnější. Jestliže například poslanec debatuje o legislativě nebo interpeluje ministra v záležitosti, z níž by mohl přiměřeně očekávat osobní finanční prospěch, je jeho nezaujatost či

¹⁴ Také tato kategorie je ve znění platném v r. 2004 podstatně změněna. Zejména je přidána pasáž, podle níž každý poslanec který chce přistoupit ke smlouvě, která zahrnuje provizi za služby, které poskytuje jako poslanec, to může udělat jen v případě, že to odpovídá Rezoluci sněmovny z r. 1995 týkající se chování poslanců (tj. zákaz placeného lobbingu), plná kopie této smlouvy včetně odměn a jiných zisků, musí být uložena u Parlamentního komisaře pro standardy a musí být k dispozici pro kontrolu a případné zkopírování pro veřejnost. Podobně každý poslanec, který už takovou smlouvu uzavřel dříve, musí tak udělat také. Neoznamuje se smlouva, pokud odměna nepřesahuje 1% současného parlamentního platu (ročního) ani v případě novinářské práce.

objektivita naprosto podstatná. Při rozhodování o tom, kdy má možný budoucí prospěch dostatečně hmotnou povahu natolik, aby vyžadoval své oznámení, jsou klíčovými slovy tohoto pravidla, která musí mít poslanec na paměti, slova "může očekávat". Jestliže poslancovy plány nebo stupeň angažovanosti v nějakém projektu překročí práh mlhavých nadějí a aspirací a dosáhnou toho stupně, kdy lze již přiměřeně nebo realisticky očekávat, že za určitých okolností mu může vzniknout finanční prospěch, pak je nutno deklarovat a blíže osvětlit takovou situaci.

Přezkoumání relevance

45. Na poslanci je, aby posoudil, zda nějaký finanční zájem je dostatečně relevantní vzhledem ke konkrétní debatě, projednávání, setkání nebo jiné aktivitě natolik, aby si vyžádal své deklarování. Zvláštní výbor pro poslanecké zájmy vydal směrnici v tom smyslu, že základní přezkoumání této relevance má být stejné jak pro deklaraci tak i registraci zájmu, což znamená, že nějaký zájem je nutno deklarovat tehdy, jestliže může být ostatními podstatně považován za ovlivňující dotčený mluvený projev, interpelaci nebo sdělení.⁵ Poslanec, který pracuje jako placený konzultant pro nějakou vnější firmu nebo organizaci by měl učinit příslušné prohlášení vždy, když hovoří nebo interpeluje v záležitosti, která se dotýká zájmů této firmy nebo organizace. Poslanci, kteří prakticky vykonávají profesi například v oblasti bankovníctví, lékařství nebo práva, by měli tuto skutečnost deklarovat, jestliže jsou finanční zájmy této profese zřetelně a přímo ovlivněny předmětem diskuse. V ostatních případech by poslanci s profesními zájmy měli sami zvážit a osobně posoudit otázku vhodnosti takovéto deklarace. Totéž platí pro poslance sponzorované nějakou odborovou organizací.

Obsah deklarace

46. Deklarace zájmu má být stručná avšak dostatečně informativní k tomu, aby umožnila posluchači pochopit povahu finančního zájmu dotčeného poslance, aniž by bylo nutno obrátit se za tímto účelem k rejstříku nebo jiným publikacím.

Prvotní návrhy

47. Pokud poslanec pověřený přednesením prvotního návrhu má nějaký finanční zájem, který je zaregistrován v rejstříku poslaneckých zájmů a je relevantní vůči předmětu tohoto návrhu, je nutno tento zájem deklarovat u předsednického stolu (verbálně nebo písemně) v době předložení tohoto návrhu. Tato deklarace je pak zaznamenána jako poznámka pod čarou na parlamentním tisku spolu s tímto návrhem. Toto pravidlo platí také pro změny a dodatky k prvotním návrhům.

Předsedové a členové zvláštních výborů

48. Usnesením z 13. července 1992 schválila Sněmovna určité části zprávy zvláštního výboru pro poslanecké zájmy, týkající se finančních zájmů předsedů a členů zvláštních výborů.⁶ Hlavní účinky tohoto usnesení lze stručně shrnout následovně:

(i) Dříve než zvláštní výbor přistoupí k volbě předsedy, jsou jeho členové požádáni o sdělení podrobností o svých finančních zájmech tomuto výboru. (Tento požadavek není aplikován na výbory čistě procedurálního charakteru).

(ii) Deklarace relevantních finančních zájmů je třeba učinit a zaznamenat do zápisu z jednání výboru jednak ve chvíli, kdy tento výbor rozhoduje o předmětu vyšetřování a jednak v přítomnosti svědka ve chvíli, kdy je během tohoto vyšetřování zvažován předložený důkaz.

(iii) Jestliže některý člen výboru, zejména jeho předseda, má nějaký finanční zájem, který je přímo dotčen konkrétním vyšetřováním, nebo uváží-li tento člen/členka, že nějaký osobní finanční zájem by se mohl odrazit na práci tohoto výboru nebo na jeho následné zprávě, je třeba, aby se tento poslanec/poslankyně nezúčastnil/nezúčastnila toho jednání výboru, které se k tomu vztahuje.

Zákaz lobbování za odměnu či zohlednění

Podle rezolucí z let 1947 a 1995 je v platném znění přidána část zakazující lobbování za odměnu. Základní ustanovení zní, že „poslanec, který má placený zájem, nesmí iniciovat ani účastnit se (včetně pouhé přítomnosti), jakékoliv delegace, kde problém má vliv pouze na osobu, od níž má placený zájem.

Stížnosti

49. Procedura projednávání stížností popsaná v odstavci 11 těchto směrnic se vztahuje stejným způsobem na nedodržení povinné deklarace jako na nedodržení povinné registrace finančních zájmů.

III. DALŠÍ REJSTŘÍKY

50. V souladu s usnesením Sněmovny ze 17. prosince 1985 jsou jako součást celkové registrace zřízeny a udržovány tři další rejstříky. Na rozdíl od rejstříku poslaneckých zájmů nejsou tyto další rejstříky ani tištěny, ani prodávány ani nejsou přístupné ke kontrole veřejnosti. Jsou však k dispozici v knihovně Sněmovny reprezentantů a v registračních místnostech k osobnímu nahlédnutí členům parlamentu. Dotazy týkající se těchto tří rejstříků, které jsou popsány níže, je nutno v první instanci adresovat zástupci registrátora (tel. 071-219-5978).

Rejstřík parlamentních žurnalistů

51. Od držitelů průkazek, které opravňují k neomezenému vstupu do Westminsterského paláce ve funkci žurnalistů-lobbyistů nebo žurnalistů akreditovaných u parlamentní tiskové galerie nebo za účelem parlamentního zpravodajství, se vyžaduje registrace jednak jejich zaměstnání, kvůli němuž získali tuto průkazku, a jednak jakéhokoliv placeného postavení nebo zaměstnání, vůči němuž může být relevantní jejich privilegovaný přístup do parlamentu.

Poslanecký personál

52. Od držitelů průkazek opravňujících k neomezenému vstupu ve funkci tajemníků/sekretářek poslanců nebo jejich výzkumných asistentů se vyžaduje registrace jakéhokoliv relevantního honorovaného zaměstnání jiného než je to, kvůli němuž byla vydána tato průkazka. Zaměstnání je k tomuto účelu považováno za "relevantní", jestliže je možno opodstatněně je považovat za jakýmkoliv způsobem zvýhodněné díky přístupu do parlamentních budov a dostupnosti jejich služeb a zařízení. Od tohoto poslaneckého personálu se také požaduje registrace návštěv, darů nebo jiných výhod, jakých se jim dostává a které spadají pod definice platné pro kategorie 5, 6 a 7 rejstříku poslaneckých zájmů.

Skupiny poslanců z více politických stran a parlamentní seskupení

53. Od funkcionářů skupin poslanců z více politických stran, parlamentních seskupení a podobných skupin, jejichž členství je otevřeno poslancům více než jedné politické strany a to z kterékoliv komory, se požaduje registrace jmen funkcionářů takovéto skupiny a zdroj a rozsah jakýchkoliv výhod, ať už finančních nebo naturálních, které mohou tito požívat. Mezi tyto registrovatelné výhody patří poskytování pomocného personálu vnějšími organizacemi nebo jednotlivci. V takovýchto případech je také nezbytné registrovat jakékoliv jiné relevantní honorované zaměstnání, které takovýto personál může vykonávat.

Odpovědnost a sankce za nevyplnění registrace zájmů a za nedeklarování zájmů

Pravidla zavedená směrnicemi o registraci a deklaraci zájmů povstávají z ústavních zvyklostí, nejsou zákonem. Jsou také podle tradice být vymáhána jen prostřednictvím Dolní sněmovny, nikoliv státním orgánem. Pokud členové parlamentu nedodrží stanovená pravidla, mohou být prohlášeni za osoby opovrhující Sněmovnou a v souladu s tím podrobeni disciplinárnímu řízení na půdě Sněmovny. Kromě dodržování registrace a deklarace zájmů musí poslanci dbát dodržování usnesení Sněmovny ohledně finančních pohnutek a úplatků.

To vyplývá z Kodexu chování poslance, kde se kromě jiného stanoví: „Členové se vždy chovají tak, aby v co nejširší míře zachovali a posílili důvěru a podporu v integritu parlamentu a nikdy se nedopustí žádné činnosti, která by mohla způsobit Dolní sněmovně nebo jejím členům, neúctu.“

Poslanec je povinen vyplnit registrační formulář a předat jej komisaři (Commissioner for Standards¹⁵, dále jen komisař) během 3 měsíců od zvolení do Sněmovny. Poté, co je počáteční registr publikován, je odpovědností poslanců oznámit změny registrovatelných zájmů během 4 týdnů od každé změny. Poslanec, který má registrovatelný zájem, který zatím nebyl registrován, nesmí podniknout žádnou činnost ve Sněmovně, vůči níž by zájem byl relevantní do té doby, než byla věc oznámena komisaři.

Poslanci jsou povinni oznámit všechny zájmy, a pokud není jasné, zda určitý zájem je registrovatelný, jsou povinni jej registrovat. Registr je publikován poté, co započne nový parlament, na základě rozhodnutí Výboru pro standardy a privilegia, a to každoročně.

Procedura stížností

Stížnosti členů parlamentu i z veřejnosti, tvrdící, že chování členů je neslučitelné s Kodexem chování nebo s průvodcem Kodexem chování, jsou adresovány písemně vůči komisaři. Jak komisař, tak Výbor pro Standardy a privilegia, se řídí zvykem, který byl formulován bývalým Select Committee on Members' interest, tedy že “není možné činit neopodstatněné námitky a očekávat, že výbor shromáždí příslušné důkazy” a že “nebude brán zřetel na pouhé novinové články nebo televizní reportáže “. Komisař nepřijímá anonymní podání.

Komunikace mezi občanem a komisařem nepodléhá parlamentnímu privilegii, pokud komisař nerozhodne cokoli jiného (tj. není důvěrná). Pokud komisař rozhodne, že námitka má

¹⁵ Jedná se o vyššího úředníka sněmovní správy.

dostačující důkazy, požádá poslance, aby odpověděl na stížnost a začne předběžné šetření. Pokud se rozhodne, po určitém vyšetřování, že nejde o případ evidentní, oznámí svůj závěr Výboru pro standardy a privilegia. Pokud shledá, že může jít o evidentní porušení předpisů nebo pokud stížnost má širší důležitost, sepíše zprávu o skutkové podstatě a své závěry pošle Výboru.

V případě, kdy je připuštěna chyba v zaregistrování či deklarování zájmu, ale zájem, o který jde, je bagatelní nebo chyba v registrování či deklarování nestojí za pozornost, komisař má pravomoc dovolit poslanci věc opravit. V případě nezaregistrování, kdy oprava vyžaduje vstup už do hotového registru, je nutno připojit vysvětlující poznámku. V případě nedeklarování (tj. při projednávání věci v parlamentu) je vyžadována omluva sněmovně při projednávání bodů programu. Jakákoliv oprava musí být hlášena Výboru.

Výbor posoudí všechny věci, které se týkají chování poslanců, včetně stížností, které jsou mu postoupeny komisařem. Výbor má na základě *Standing order* právo předvolat před Výbor každého poslance, vyžadovat dokumenty, které poslanec vlastní a které se vztahují k vyšetřování, které Výbor vede. Výbor jedná obvykle důvěrně, ohledně jednání o důkazech vždy rozhodne, zda bude jednat veřejně či důvěrně, zároveň má právo na odmítnutí přenosu (např. televizního).

Ohledně projednávání případů, které jsou evidentní, Výbor přijme doporučení sněmovně, zda je nutné přijmout nějaká další opatření.

Pokud Výbor ohledně stížnosti vyjádří svůj názor, že je stížnost poslance (na jiného poslance) neopodstatněná či že byla činěna pouze ze stranických důvodů, je připraven to prohlásit ve zprávě ohledně stížnosti.

Dolní sněmovna resp. její speaker obecně používá následující disciplinární tresty:

- Volání k pořádku (varování)
- Vyloučení z dnešního zasedání
- Tzv. „jmenování“ poslance a vyloučení ze zasedání
- Vyloučení z jednotlivého bodu na určitý omezený čas
- Disciplinárním trestem je teoreticky i zbavení mandátu, to se však k těmto účelům nepoužívá (používá se jen u trestných činů).

Interpretací těchto trestů jsou tresty, které může použít Výbor jako návrh sněmovně v případě registrace zájmu:

Výbor může, pokud se domnívá, že porušení pravidel sněmovny je vážné, navrhnout, aby se poslanec omluvil sněmovně. Naposled bylo toto pravidlo použito v případě poslance Kena Livingstona, který se musel omluvit sněmovně „za porušení pravidel registrace zájmů a za zanedbání principu otevřenosti, který vyžaduje Kodex chování“. Výbor také doporučil sněmovně, aby poslanec na určitý čas vyloučila ze zasedání. Návrh na trest je Výborem podán sněmovně, kde se k němu může otevřít rozprava. Návrh také může vyžadovat pozastavení poslaneckého platu na stejné období jako vyloučení ze zasedání. Takový návrh už byl několikrát uplatněn (naposled poslankyně Teresa Gorman v r. 2000). Doba vyloučení odsouhlasená sněmovnou byla 1 měsíc včetně pozastavení platu. (Vyloučení znamená, že se poslanec nesmí účastnit zasedání pléna ani výborů, kromě výboru pro soukromý návrh, po dobu vyloučení).

Použité prameny a literatura:

- *Hulst Marc Van der*- The Parliamentary mandate: A global comparative study, Inter-Parliamentary Union, Geneva 2000.

- *ECPRD* - dotazník ke střetu zájmů, dotazník k přiznávání ekonomických a finančních zájmů

Belgie:

- Jednací řád Komory reprezentantů Belgie z 2. října 2003 (*Règlement de la Chambre des représentants de Belgique*)

- zákon z 2. května 1995 týkající se povinnosti podat seznam vykonávaných mandátů, funkcí a profesí a povinnosti podat prohlášení o majetku (*Loi relative à l'obligation de déposer une liste de mandats, fonctions et professions et une déclaration de patrimoine*)

Dánsko:

- Pravidla týkající se dobrovolného podání zprávy o činnostech a veřejných zájmech členy Folketingu (*Regulations concerning voluntary registration of the occupations and financial interests of members of the Folketing*) z 18.května 1994

Estonsko:

- Protikorupční zákon (*Anti-corruption Act*) ze dne 27. ledna 1999

Francie:

- Volební zákon (*Code électoral*)

- zákon č. 88-227 a č. 88-226 ze dne 11. března 1988 vztahující se k finanční transparentnosti politického života (*Loi relative à la transparence financière de la vie politique*)

Chorvatsko:

- návrh zákona z. roku 2002 o prevenci střetu zájmů při výkonu veřejných funkcí

Irsko:

- zákon o etice ve veřejných úřadech z roku 1995 (*Ethics in Public Office Act, 1995*)

- zákon o standardech ve veřejných úřadech z roku 2001 (*Standards in Public Office Act, 2001*)

Litva:

- zákon o úpravě veřejných a soukromých zájmů ve veřejných úřadech ze 7.února 1997

Lotyšsko:

- zákon o prevenci střetu zájmů při činnosti veřejných funkcionářů z 25. dubna 2002

Slovensko:

- ústavní zákon č. 357/2004 Z.z. o ochraně veřejného zájmu při výkoně funkcí veřejných funkcionářů

Švýcarsko:

- zákon o Parlamentu z 13. prosince 2002 (*Loi sur le Parlement*)